

دانشگاه سمنان

جزوه قوانین و مقررات گردشگری

مدرس: دکتر شیما نیکو

خرداد ۱۴۰۱

کدهای اخلاقی جهانی گردشگری

گردشگری یکی از مهمترین فعالیتهای اقتصادی در دنیا است، و مانند هر فعالیت دیگری دارای آثار مثبت و منفی بسیاری است که به منظور تداوم حیات خود ناچار است آثار منفی را به حداقل و آثار مثبت را حداکثر کند تا حداکثر سود و منفعت به دست آید. در این میان توسعه عنان گسیخته گردشگری در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰، که بدون توجه به اصول پایداری و احترام به محیط (اعم از طبیعی و انسانی) انجام گرفته بود منجر شد تا به تدریج، سیاستگذاران گردشگری در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی در پی یافتن راهکارهایی برای کاستن از اثرات منفی گردشگری بيفتند و همین امر موجب شد تا سازمان جهانی گردشگری (UNWTO)، به عنوان بزرگ‌ترین نهاد بین‌المللی گردشگری در دنیا کدهای اخلاق گردشگری را در دستور کار خود قرار دهد.

در سال ۱۹۹۹ با هدف ارتقای مسئولیت پذیری و پایداری در گردشگری، کمیته کد اخلاق گردشگری در سازمان جهانی گردشگری، آغاز به کار کرد و به عنوان یکی از کمیته‌های فعال این سازمان، ادبیات اخلاقی را بیش از پیش در گردشگری دنیا ترویج نمود. تا جایی که امروزه مدیریت گردشگری، بدون در نظر گرفتن چارچوب‌ها و موازین اخلاقی، امکان فعالیت کارآمد و اثربخش در این بخش را نخواهد داشت. کشورمان ایران نیز یکی از اعضای کمیته کد اخلاق گردشگری در دنیا محسوب می‌شود. لذا آشنایی با این اصول اخلاقی و در نظر گرفتن آنها در فعالیتهای مدیریتی، ضرورتی است که در اینجا بیشتر بدان خواهیم پرداخت.

مفهوم کد اخلاق گردشگری:

یکی از دغدغه‌های مهم تا قبل از سال‌های ۱۹۹۹ نبود اصول اخلاقی جهانی بود. البته تا قبل از آن کدهای اخلاقی بسیاری در مقوله گردشگری توسط سازمان‌های مختلف دولتی، خصوصی و NGOها، تدوین شده بود و در واقع هر کشور با توجه به تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی و محیطی و به فراخور نیاز، اقدام به تنظیم اصول و ضوابط اخلاقی خاص خود نموده بود. اما این کدها بیشتر مربوط به کشور و منطقه خاصی بود و جهانی نبود. تا اینکه سازمان جهانی گردشگری در سال ۱۹۹۹ اقدام به تعیین **کدهای اخلاقی جهانی گردشگری** نمود که تحت عنوان کدهای جهانی اخلاق برای گردشگری مطرح شد.

کد(دستور العمل) جهانی اخلاق در گردشگری(GCET)

مجموعه‌ای از آداب و شیوه‌های مهم فراگیری است که با هدف هدایت سرمایه‌گذاران و متولیان در توسعه گردشگری شامل حکومت‌های مرکزی و داخلی، اجتماعات داخلی، صنعت گردشگری و متخصصان آن، و نیز بازدیدکنندگان، اعم از گردشگران خارجی و داخلی، که در راستای توسعه و گسترش گردشگری با شیوه‌ای پایدار و معتبر فعالیت می‌کنند تدوین شده است و در ارتباط با مصالح جهانی، مانند تجارت مشروع، تأمین امنیت و آسایش، توسعه اجتماعی و مسائل بشر دوستانه‌ای که به طرق مختلف هم بر کشورهای گردشگر پذیر و هم گردشگر فرست تأثیر می‌گذارد می‌باشد.

کدهای جهانی اخلاق گردشگری پنج هدف عمده را تعقیب می‌کنند:

- ۱- عمل کردن به عنوان تسهیل‌گر ارتباط میان دولت و سایر بخش‌های بدنه گردشگری
- ۲- ایجاد آگاهی در دولت و صنعت گردشگری به منظور مدیریت همه جانبه اثرات زیست محیطی
- ۳- افزایش آگاهی در بین گردشگران در خصوص رفتار مناسب آنان
- ۴- ایجاد آگاهی در میان میزبانان در خصوص نیاز به حفاظت از منابع محیطی
- ۵- تشویق همکاری میان بخش‌های دولتی، جامعه میزبان، صنعت و تشکل‌های غیر دولتی و...

کدهای جهانی اخلاق برای گردشگری:

فراخوان رسمی برای تصویب یک نظامنامه اخلاقی در قطعنامه نشست سازمان جهانی گردشگری در استانبول مورد تصویب قرار گرفت. پس از گذشت دو سال کمیته ویژه‌ای برای نظامنامه جهانی اخلاق تشکیل شد و سند پیش نویسی توسط دبیر کل با مشاورت کارشناسان حقوقی و شورای تجاری سازمان تهیه گردید. نشست توسعه پایدار کمیسیون ملل متحد نیز در سال ۱۹۹۹ در نیویورک مفهوم کدها را مورد تأیید قرار داد و در آن از سازمان جهانی گردشگری خواست تا اطلاعات بیشتری از تشکل‌های غیردولتی، سازمان‌های کارگری و بخش خصوصی به دست آورد. در پی آن، نظرات مکتوب بالغ بر ۷۰ کشور عضو UNWTO به این سازمان ارسال شد و از دل آن موارد ده گانه کد جهانی اخلاق گردشگری فعلی استخراج شد و در نشست مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری در سانتیاگو شیلی در اکتبر ۱۹۹۹، به اتفاق آراء به تصویب رسید. شورای اجتماعی و اقتصادی ملل متحد (ECSOC) نیز به منظور آشنا کردن بیشتر دنیا با این کدها و نیز تشویق سازمان جهانی گردشگری در خصوص عملکردی اثربخش‌تر در خصوص کدها، آن را به صورت پیش نویسی قطعنامه‌ای در مجمع عمومی سازمان ملل متحد مطرح کرد

کدهای جهانی اخلاق گردشگری در ده ماده به تصویب رسیده است که نه ماده از آن حکایت از «قوانین بازی» برای مقصدها، دولت‌ها، متصدیان تور، برنامه ریزان، کارگزاران مسافرتی، کارکنان و مسافران می‌نماید و ماده دهم به نکات اجرایی مورد توجه در آن تأکید دارد. مواد این کدهای دهگانه به صورت فهرست‌وار عبارتند از:

ماده اول: شناخت متقابل و احترام بین مردم و جوامع

ماده دوم: گردشگری به عنوان وسیله‌ای برای شکوفایی انفرادی و اجتماعی

ماده سوم: گردشگری به عنوان یکی از عوامل توسعه پایدار

ماده چهارم: جایگاه میراث فرهنگی در گردشگری و نکات مورد توجه در بهبود آن

ماده پنجم: گردشگری به عنوان یک فعالیت سودمند برای کشورهای میزبان و جوامع محلی

ماده ششم: تعهدات گروه‌های ذینفع در توسعه گردشگری

ماده هفتم: حقوق گردشگران

ماده هشتم: آزادی گردشگران در جابجایی

ماده نهم: حقوق کارکنان و کارآفرینان در صنعت گردشگری

ماده دهم: اجرای اصول قوانین اخلاقی جهانی برای گردشگری

کدهای جهانی اخلاق گردشگری در پی آن است تا اصول نهادینه‌ای را که هم در جوامع میزبان و هم در بین میهمانان می‌تواند منجر به ایجاد رفتارهای بهینه شود معرفی و آن‌ها را بسط و گسترش دهد (تلفر و شارپلی، ۲۰۰۸: ۵۵). همچنین بر اساس کدهای دهگانه گردشگری، اصول هشت‌گانه مسافر و گردشگر مسئول هم طی قطعنامه‌ای در مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری در سال ۲۰۰۵ به تصویب رسید که در ادامه به آن می‌پردازیم:

بیانیه گردشگر مسئول:

در این بیانیه، گردشگری به عنوان ابزاری برای تکامل فردی و اجتماعی معرفی شده است و در آن آمده است که گردشگری عاملی غیر قابل جایگزین در زمینه خود آموزی، ارتباطات دو جانبه و درک اختلافات موجود میان افراد بشمار می‌آید.

در ایجاد یک تجربه مطلوب سفر هر کس (اعم از میزبان - میهمان) نقشی را بر عهده دارد، در این میان نقش میهمان (گردشگر) در ایجاد این تجربه و کمک به توسعه گردشگری مسئولانه به قرار زیر است (سایت سازمان جهانی گردشگری):

- ۱- چشمان خود را به روی فرهنگ و سنت‌های دیگر بگشایید.
- ۲- به حقوق بشر احترام بگذارید.
- ۳- به حفاظت از محیط زیست کمک کنید.
- ۴- به منابع فرهنگی احترام بگذارید.
- ۵- سفر شما می‌تواند موجب توسعه اجتماعی و مشارکت در اقتصاد محلی شود؛ با خرید صنایع دستی و کالاهای محلی به اقتصاد محلی کمک کنید.
- ۶- در خصوص وضعیت فعلی سلامتی مقصد مورد نظر و دسترسی به امکانات ضروری پزشکی اطلاعات به دست آورید.
- ۷- در خصوص مقصد مورد نظر تا حد ممکن اطلاعات به دست آورید.
- ۸- با قوانین و مقررات مقصد مورد نظر خود آشنا شوید.

کدهای اخلاقی-رفتاری (گردشگر، جامعه میزبان، آژانس‌های تورگردانی)

کدها مجموعه‌ای از ضوابط و قواعدی است که برای حفظ نظم تبیین شده است و قصد دارد گردشگری و اکوتوریسم را به سمت پایداری سوق و اثرات منفی آن را کاهش دهد. اخلاق علاوه بر پایداری به این دلیل ضرورت دارد که نسل‌های آتی حق دارند از منابع طبیعی و فرهنگی که به امانت در اختیار نسل فعلی است، استفاده کنند.

-نمونه های کدهای رفتاری برای گردشگران:

اکوتوریست باید آگاه باشد که در مناطق مورد بازدید چه رفتارهایی پسندیده و چه رفتارهایی ناپسند است.

- کسب اطلاعات درباره فرهنگ، محیط زیست و نیز وضعیت بهداشتی و امکانات مقصد قبل از سفر
- تا حد امکان از وسایل نقلیه که کمترین آسیب را به محیط زیست می زند، استفاده شود و حمل و نقل غیرضروری به حداقل برسد.
- هنگام انتخاب اقامتگاه، رستوران و سایر خدمات از اقتصادهای کوچک حمایت کند.
- به جز رد پا در طبیعت چیزی برجای نگذارد.
- آرامش حیات وحش را بر هم نزند.
- محیط طبیعی مورد بازدید را تمیزتر از زمان آغاز بازدید تحویل دهد.
- از قوانین و مقررات مناطق مورد بازدید پیروی کند.
- از خدماتی استفاده کند که حداقل اتلاف انرژی را دارند.
- به اماکن مقدس و قوانین آنها احترام بگذارد.
- به جانوران غذا ندهد. این کار باعث تغییر رژیم غذایی طبیعی آنها و تغییر رفتارشان می شود. به این امر عادت می کنند و از محیط طبیعی خود به سمت محیط های انسانی خواهند آمد و چرخه زیستی طبیعی آنها آسیب می بیند.
- زباله خود را مدیریت کند. زباله تر را در طبیعت رها نکند و در صورت امکان با خاک بیوشاند یا با خود ببرد و ...

-نمونه های کدهای رفتاری برای جامعه میزبان

- اقامتگاه ها را برای گردشگران پاکیزه و بهداشتی آماده سازند.
- محدودیت های موجود در روستای خود را از قبل به برنامه ریزان سفر اطلاع دهند.
- برای دستیابی به رضایت گردشگر به فرهنگ و محیط زیست منطقه خود آسیب نزنند.
- از کاشت گونه های گیاهی غیر بومی بپرهیزند و از ورود جانوران غیر بومی به منطقه جلوگیری کنند.
- از امکانات و تجهیزات گردشگری که با فرهنگ و محیط زیست و اقلیم منطقه سازگاری ندارد، استفاده نکنند.
- از ساخت کمپ و آلاچیق و سرویس بهداشتی در نزدیکی پهنه های آبی بپرهیزند.
- گردشگران را از تهدیدهای طبیعی منطقه باخبر کنند. مثلا مناطق نا امن برای شنا و ...
- به حریم خصوصی گردشگران احترام بگذارند.
- زباله ها را در رودخانه ها تخلیه نکنند و .....

- نمونه های کدهای رفتاری برای برنامه ریزان سفر

- هنگام برنامه ریزی سفر به منابع طبیعی توجه داشته باشند.
- از ظروف یکبار مصرف برای پذیرایی از گردشگران استفاده نکنند.
- در سفر خود از راهنمایان تور آگاه و متعهد به ملاحظات محسوط زیستی استفاده کنند.

- برای ارتقا آگاهی و دانش روز پرسنل به ویژه راهنمایان تور برنامه های آموزشی ترتیب دهند.
- از خدمات بومی با تکیه بر توانمندی های جامعه بومی استفاده کنند.
- از پروژه های زیست محیطی و فرهنگی مناطق مورد بازدید حمایت کنند.
- به تعهداتی که هنگام ثبت نام گردشگران در تور متعهد شده اند، پایبند باشند و ....

معرفی سازمان ها و نهادهای مرتبط با گردشگری

-سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری -ایکائو

International Civil Aviation Organization (ICAO)

نهادی تخصصی در سازمان ملل متحد است که مأموریت هماهنگ سازی استانداردهای بین المللی پروازی و مدیریت خطوط هوائی در سطح جهانی را برعهده دارد. با توجه به نقش و اهمیت هواپیما در حمل و نقل و توسعه صنعت گردشگری، این سازمان پس از تمهید مقدمات در سال ۱۹۴۴ میلادی تاسیس و در آوریل ۱۹۴۷ به نهادی تخصصی وابسته به شورای اقتصادی اجتماعی سازمان ملل متحد مبدل شد و اکنون بیش از ۱۸۰ کشور جهان را در عضویت دارد و هدف آن ایمنی، امنیت و توسعه پایدار هوانوردی غیرنظامی از طریق همکاری میان دولتهای عضو است. مقر دائمی ایکائو در مونترال کانادا است.

-شورای جهانی سفر و گردشگری

World Travel & Tourism Organization (W.T.T.C)

تنها ارگان جهانی است که کلیه نقش آفرینان اصلی در بخش سفر و گردشگری را گرد هم آورده است و آنها را قادر ساخته تا با یک صدای واحد با دیگر ارگان های دولتی و بین المللی به گفتگو بپردازد. این شورا که مشتمل بر یکصد مدیر ارشد برجسته از تمامی بخش های صنعت گردشگری از سراسر جهان است در سال ۱۹۹۰ میلادی تاسیس شده است. این افراد از فعالیت ها و صناعی نظیر حمل و نقل، اقامت، رستوران، دارندگان امکانات تفریحی و گذران اوقات فراغت و کشتیرانی انتخاب می شوند. شورای مذکور به عنوان یکی از بزرگترین بخش های اقتصادی جهان ۲۹۲ میلیون شغل و ۱۰/۲ درصد تولید ناخالص داخلی در سطح جهانی را پوشش می دهد.

-انجمن بین المللی حمل و نقل هوائی - یاتا

International Air Transport Association (I.A.T.A)

این انجمن سازمانی است غیردولتی، فرامرزی، غیرانحصاری و غیرسیاسی که در تاریخ ۱۹ آوریل ۱۹۴۵ میلادی در شهر هاوانا در کوبا بنیان گذارده شد. اهداف این انجمن توسعه و ترغیب حمل و نقل هوائی ایمن، قابل اتکا و اقتصادی و درجهت منافع مصرف کننده و تشویق بازرگانی هوائی می باشد. همچنین انجمن مزبور بستری برای همکاری با سازمان های هواپیمایی بین المللی (ایکائو)، دیگر سازمان های بین المللی و نیز سایر شرکت های هوائی حمل و نقل است که بطور مستقیم یا غیرمستقیم دست

اندرکار حمل و نقل هوایی بین المللی می باشند براساس آمار سال ۲۰۱۶ میلادی این انجمن با ۲۶۸ عضو از ۱۴۰ کشور ، ۸۳درصد از ترافیک هوایی جهان را به خود اختصاص داده است.

-اتحادیه بین المللی هتل ها و رستوران ها

International Hotel & Restaurant Association (I.H.&R.A)

این اتحادیه در دهه ۱۹۶۰ میلادی تاسیس گردیده و تنها سازمان تجاری در سطح جهانی است که نمایندگی صنعت میهمانداری و میهمان نوازی را برعهده داشته و مورد تأیید رسمی سازمان ملل متحد است . اتحادیه مذکور نماینده فعالیت صنف هتلداری و رستوران داری در مذاکره با طرفهای بین المللی محسوب می شود. حدود ۳۰۰ هزار هتل ، ۸ میلیون رستوران و ۶۰ میلیون نفر کارکنان صنعت گردشگری در چهارچوب فعالیت های این اتحادیه قرار دارند. سهم این فعالان از اقتصاد جهانی در حدود ۹۵۰ میلیارد دلار است.

-فدراسیون بین المللی اتحادیه آژانس های مسافرتی

United Federation of Travel Agents Association(U.F.T.A.A)

این فدراسیون در ۲۲ نوامبر ۱۹۶۶ میلادی در شهر رم در کشور ایتالیا بنیان نهاده شد. ماموریت این کنفدراسیون حفاظت از منافع بنگاه های تورگردان و دفاتر خدمات مسافرتی در مقابل عملکرد دولت ها ، سایر فعالان و عرضه کنندگان خدمات در بخش سفر در بعد بین المللی است.

-اتحادیه جهانی آموزش حرفه ای جهانگردی

Worldwide Association for Professional Training in Tourism(W.A.P.T.T)

این اتحادیه در سال ۱۹۶۹ میلادی با هدف پرورش نیروی متخصص برای صنعت گردشگری بنا نهاده شد و مقر آن در شهر نیس کشور فرانسه است. اتحادیه بمنظور تحقق این هدف ، ترویج مجموعه ای از تخصص ها ، قانون گذاری و یکسان سازی سیاست ها و تدوین برنامه های آموزشی در سطح جهانی را برعهده گرفته است.

-سازمان جهانی گردشگری

United Nations World Tourism Organization(UNWTO)

سازمان جهانی گردشگری پیشتازترین و شناخته شده ترین سازمان بین المللی مرتبط با توسعه و ترویج سفر و گردشگری و مهم ترین طراح سیاست های این صنعت است که زیر نظر سازمان ملل متحد اداره می شود. این سازمان هدایت ، پیشبرد و توسعه مرزهای دانش گردشگری در سراسر جهان را برعهده دارد و کانون گفتگوی کشورها درباره سیاست ها ، تجارب عملی و فنون مرتبط و دانش گردشگری می باشد. همچنین این نهاد بین المللی ، در کنار تعقیب اهداف سیاسی و اقتصادی ، با تأکید بر جنبه های اخلاقی صنعت گردشگری تلاش در کاهش میزان فقر و به حداقل رساندن اثرات منفی گردشگری دارد. یکی از برنامه هایی که این سازمان ملزم به انجام آن شده، رسیدن به اهداف «توسعه هزاره» است. این هدف ها که شامل ۸ مورد

می شود در سال ۲۰۰۰ میلادی در سازمان ملل بر روی آن توافق گردید .این اهداف موارد زیر را شامل می گردد: ریشه کنی فقر ، تامین آموزش ابتدائی در سطح جهانی، برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان، کاهش مرگ و میر اطفال، بهبود وضعیت مادران، مبارزه با ایدز، مالاریا و سایر بیماری‌ها، تضمین پایداری محیط زیست و مشارکت جهانی برای توسعه علاوه بر موارد ذکر شده در بالا این سازمان فعالیت های بارزی در خصوص آمار و ارقام و تحقیقات بازار گردشگری انجام می دهد. این تحقیقات در دنیای گردشگری بسیار پراهمیت و اثرگذار بوده. به موجب این تحقیقات و پژوهش های این سازمان، استاندارد های بین المللی برای اندازه گیری تاثیرات گردشگری در اقتصاد ملی و پیش بینی روند آتی توسعه آن در دسترس عموم مردم جهان قرار می گیرد .علاوه بر این سازمان جهانی گردشگری در تلاش است از طریق کمک به حذف ویزا و الزامات وقت گیر حکومتی و ایجاد یک استاندارد کلی صدور گذرنامه و روادید ، باعث تسهیل سفر و گردشگری شود. مقر اصلی سازمان جهانی گردشگری در شهر مادرید اسپانیا است و درحال حاضر ۱۵۷ کشور و ۵۰۰ نمایندگی از بخش خصوصی، موسسات آموزشی ، انجمن ها و شرکت های جهانگردی در عضویت این سازمان قرار دارند.

-شورای بین المللی موزه ها (ایکوم)

International Council Of Museums (I.C.O.M.)

شورای بین المللی موزه ها (ایکوم) یک سازمان بین المللی و غیردولتی است که به منظور پیشبرد منافع موزه شناسی، نظام مندی خاصی را در خصوص مدیریت و عملکرد آن تدوین کرده و در ۵ سپتامبر ۱۹۸۹ راه اندازی شده است. ایکوم سازمانی جهانی است که بسیاری از اعضای یونسکو از جمله ایران به آن پیوسته اند. این سازمان در کمیته های ملی و بین المللی در سطح جهانی و منطقه ای فعالیت می کند. ایکوم زیر نظر یونسکو است ولی شخصیت حقوقی مستقل و مجزایی از سازمان یونسکو دارد. مطابق با اساسنامه ایکوم، موزه یک موسسه دائمی و غیرانتفاعی است که در خدمت جامعه و توسعه آن است و ورود به آن برای افرادی به منظور مطالعه، آموزش و بهره گیری از شواهد مادی و محیط زیست، محافظت، تحقیق، ارتباط و نمایش آزاد است. این تعریف در موزه باید بدون محدودیت و ارتباط با نظام های سیاسی کشورهای مختلف و ساختارهای متفاوت دولتی تفسیر شود. ایکوم برای کارکنان حرفه ای موزه ها نیز مقرراتی دارد. طبق اساسنامه ایکوم، کارکنان رفته ای موزه شامل کلیه پرسنل موزه ها یا موسساتی هستند که دوره آموزش را گذرانده اند یا دارای تجربه عملی معادل در زمینه مدیریت و عملکرد موزه و افراد مستقلی هستند که طبق تعریف فوق، به قانون اصول اخلاقی و حرفه ای ایکوم احترام می گذارند و به صورت حرفه ای یا مشاوره ای فعالیت می کنند؛ در حالی که برای محصولات و تجهیزات تجاری مورد لزوم موزه ها و خدمات مربوط به موزه ها فعالیت نمی کنند.. برابر با ماده سوم اساسنامه، اهداف ایکوم عبارتند از:

- ۱- تشویق و حمایت از تاسیس، توسعه و مدیریت حرفه ای کلیه و انواع موزه ها
- ۲- پیشرفت دانش و درک طبیعت، وظایف و نقش موزه ها در خدمت جامعه و توسعه آن
- ۳- برقراری همکاری و مساعدت دوجانبه بین موزه ها و بین کارکنان حرفه ای موزه های کشورهای مختلف؛
- ۴- بیان، حمایت و پیشبرد انواع منافع کارکنان حرفه ای موزه؛
- ۵- پیشبرد و انتشار دانش موزه شناسی و سایر روش های مدیریت و عملیات موزه

تاریخچه سازمان: جهانی گردشگری:

این سازمان نخستین بار در سال ۱۹۲۵ میلادی با تاسیس اتحادیه بین المللی سازمان های رسمی تبلیغات گردشگری، در لاهه پی ریزی شد. پس از جنگ جهانی دوم به اتحادیه بین المللی سازمان رسمی گردشگری (IUOTO) تغییر نام داد و سپس مجدداً با تغییر نام به سازمان جهانی گردشگری (WTO) در سال ۱۹۷۰ میلادی، نخستین مجمع عمومی آن در ماه می سال ۱۹۷۵ در مادرید اسپانیا تشکیل گردید. از سال ۱۹۷۶ سازمان جهانی گردشگری به سازمان ملل متحد وابسته شد و به آژانس اجرایی برنامه های توسعه سازمان ملل متحد تبدیل گشت.

سابقه حضور ایران در سازمان

کشور ایران از سال ۱۳۴۲ ابتدا به عضویت سازمان رسمی گردشگری درآمد و سپس از سال ۱۳۵۴ به عنوان عضو اصلی سازمان جهانی گردشگری پذیرفته شد. همچنین جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۲ به عنوان نایب رییس مجمع عمومی سازمان جهانی گردشگری برگزیده شد و از سال ۲۰۱۴ تا سال ۲۰۱۷ در عضویت شورای اجرایی و کمیته بررسی عضویت اعضای وابسته این سازمان می باشد

سازمان ها، نهادها و وزارتخانه های متولی صنعت گردشگری در ایران

وزارتخانه ها و سازمان هایی که عمدتاً در ایجاد بسترهای مناسب گردشگری و برای تامین حق و حقوق و مزایای گردشگر مداخله مستقیم و همکاری و تکالیف قانونی دارند، عبارتند از:

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ادارات تابعه آن و مؤسسات گردشگری داخلی و خارجی، هتلها و مهمانسراها، وزارت امور اقتصادی و دارایی، شرکت های بیمه و گمرک، بانکها، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه ها و مراکز آموزشی خصوصی گردشگری، وزارت امور خارجه، سفارتخانه ها و نمایندگی های سیاسی دولت در خارج از کشور، وزارت کشور، استانداری ها، فرمانداری ها، اداره گذرنامه، شهرداری ها و حوزه های انتظامی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، سازمان جنگل ها و مراتع کشور و شیلات، وزارت راه و ترابری، هواپیمایی، کشتیرانی و راه آهن، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، رسانه های دولتی و خصوصی، سازمان تربیت بدنی، مؤسسات ورزشی و باشگاه های ورزشی اعم از دولتی و خصوصی، سازمان برنامه و بودجه، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی.

-تشکیل سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

با تصویب شورای عالی اداری در یکصد و سی امین جلسه مورخ ۸۵/۱/۱۶ به منظور تقویت و توسعه صنایع دستی کشور و ایجاد هماهنگی با سیاست های توسعه صنعت گردشگری، سازمان صنایع دستی ایران با تمام وظایف، اختیارات، مسوولیت های قانونی، دارایی ها، تعهدات، اعتبارات، امکانات و نیروی انسانی از وزارت صنایع و معادن منتزع و در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ادغام و به «سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری» تغییر نام یافت. آنچه در پی می آید نگاهی به تاریخچه صنایع دستی در کشورمان تا قبل از ادغام است.

-تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

در تاریخ ۱۳۹۸/۵/۱۰ شورای نگهبان با لایحه تشکیل وزارتخانه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موافقت کرد. پیش از این شورا دو بار به دلایلی با تشکیل وزارتخانه میراث فرهنگی مخالفت کرده بود. نمایندگان مجلس شورای اسلامی لایحه تشکیل این وزارتخانه را اصلاح و برای شورای نگهبان ارسال کرده و با موافقت شورای نگهبان روند اجرایی تشکیل وزارتخانه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آغاز شد و رییس جمهوری دکتر علی اصغر مونسان آخرین رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری را به عنوان سرپرست و پس از آن به عنوان اولین وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به مجلس معرفی کرد.

اهداف وزارتخانه

-معرفی فرهنگ و تمدن غنی و ظرفیت های فرهنگی، تاریخی و طبیعی کشور و بهره گیری از مزیت ها و ظرفیت های آن برای تثبیت و ارتقاء جایگاه تمدن ایران در جهان

- توسعه نظام مدیریتی حقوقی یکپارچه، کارآمد و متکی بر مشارکت جامعه ذینفعان در بخش میراث فرهنگی (ملموس و غیرملموس)، طبیعی، صنایع دستی و گردشگری متکی بر اصول اخلاقی، ارزش های ملی-اسلامی و منطبق بر معیارهای علمی، فنی و مقتضیات جغرافیایی، تاریخی و فرهنگی کشور

-تقویت و تعمیق رابطه جامعه با موارث و دارایی های طبیعی و فرهنگی

- ارتقاء آگاهی های عمومی برای افزایش سرمایه اجتماعی بخش های میراث فرهنگی (ملموس و غیرملموس)، طبیعی و صنایع دستی و گردشگری

-توسعه ظرفیت ها و ارتقاء قابلیت های موجود در زمینه های میراث فرهنگی (ملموس و غیرملموس)، طبیعی، هنر و دانش سنتی و فناوری بومی، صنایع دستی و گردشگری

-ایجاد نظام اقتصادی کارآمد، رقابت پذیر، باثبات، متوازن، رشد مستمر و پرشتاب بر پایه مزیت های نسبی فرهنگی و طبیعی کشور با مشارکت بخش غیردولتی و بخش خصوصی داخلی و خارجی

-شناسایی، پژوهش و مستند سازی، معرفی، آموزش و ترویج حفاظت، احیا و بهره برداری خردمندانه از میراث فرهنگی (ملموس و غیرملموس)، طبیعی، هنرهای سنتی و صنایع دستی کشور

-اهتمام ملی و تقویت حس مسئولیت عمومی و جلب مشارکت همگانی در حمایت و صیانت، حفاظت، احیا و بهره برداری خردمندانه از میراث فرهنگی، طبیعی، تنوع فرهنگی، تنوع منظر و زیستی کشور

-دستیابی به جایگاه واقعی کشور به عنوان یکی از قطب های گردشگری جهانی از طریق توسعه کمی و کیفی گردشگری ملی، تنوع محصول و تطابق بازار با آن، ارتقاء کیفیت و استاندارد سازی خدمات گردشگری و تسهیل سفر

-تعامل هدفمند و سازنده بین المللی با تاکید بر کشورهای اسلامی در بخش میراث فرهنگی، طبیعی، صنایع دستی و گردشگری
-توسعه نظام فراگیر و کارآمد تولید و توزیع صنایع دستی در سطح ملی و بین المللی که موجب شد سازمان مربوطه به به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تبدیل شود.

تعاریف

-قانون

قانون در زبان یونانی از کانون به معنی قاعده و ترتیب اتخاذ شده است و منظور از آن قواعد کلی است که بطور یکسان بر یک سلسله از امور شمول داشته باشد. مانند قانون عرضه و تقاضا در اقتصاد و یا قانون جاذبه در علوم طبیعی.

منظور از قانون در اصطلاح عبارت است از احکام و مقررات الزام آور که توسط مقامی که اختیار قانونگذاری دارد وضع و به موقع اجرا گذارده شود.

قانون در معنی اخص قواعدی است که با رعایت تشریفات معین از طرف قوه مقننه وضع میگردد و در معنی عام شامل مصوبات قوه مقننه و دولت میباشد.

مفاد اصل پنجاه و هشتم قانون اساسی مبنی بر اینکه "اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحلی برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد" اشاره به قانون در معنی خاص میباشد. همچنین اصل پنجاه و نهم که ناظر بر قانونگذاری در مسائل بسیار مهم میباشد اعمال قوه مقننه (وضع قانون) از راه همه‌پرسی و مراجعه مستقیم به آراء مردم را تجویز نموده است اصل صد و هشتم نیز قانون خاص راجع به تعداد و شرایط خبرگان و کیفیت انتخاب آنها را لحاظ مینماید و ضمناً تغییر و تجدید نظر در قانون مزبور را در صلاحیت مجلس خبرگان میداند. صلاحیت عادی قانونگذاری تعلق به مجلس شورای اسلامی دارد (اصل هفتاد و یکم) و صلاحیت استثنائی و خاص مربوط به همه‌پرسی و مراجعه مستقیم به آراء مردم، فقها شورای نگهبان و مجلس خبرگان میباشد.

اصول ۱۲۶ و ۱۳۸ قانون اساسی مرجع اتخاذ تصمیم در رابطه با تصویب نامه و آئین‌نامه را مشخص مینماید.

در ایران قانون مهمترین منبع حقوق است توجه شود تمام متون قانونی از حیث اعتبار برابر نیست و بین آنها سلسله مراتب وجود دارد.

این اعتبار قانون را میتوان به شرح زیر تقسیم کرد:

- قانون اساسی

- قانون عادی

- قوانین آزمایشی مصوب کمیسیونهای مجلس

- عهدنامه‌های بین‌المللی

- مصوبات قوه مجریه

-قانون اساسی

یا اساسنامه عالی‌ترین سند حقوقی یک کشور و راهنمایی برای تنظیم قوانین دیگر است. قانون اساسی تعریف کننده اصول سیاسی، ساختار، سلسله مراتب، جایگاه، و حدود قدرت سیاسی دولت یک کشور، و تعیین و تضمین کننده حقوق شهروندان کشور است. هیچ قانونی نباید با قانون اساسی مغایرت داشته باشد. به عبارت دیگر، قانون اساسی قانون تعیین کننده نظام حاکم است، قانونی که مشخص می‌کند قدرت در کجا متمرکز است، روابط این قدرت حاکم با آزادی‌ها و حقوق افراد ملت چگونه است و این قوای حاکمه اعم از قوه مجریه، قوه مقننه و قوه قضائیه چه اقتدارات و مسئولیت‌هایی در برابر ملت دارند. علاوه بر این، قانون اساسی مضامینی مانند پرچم ملی، سرود ملی، نشان ملی، پایتخت کشور و اصول حاکم بر سیاست‌های اقتصادی، برنامه‌های فرهنگی و روابط خارجی کشور را مورد توجه قرار می‌دهد.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۸ توسط مجلس خبرگان قانون اساسی در ۱۷۵ اصل تصویب شده و همان سال به همه‌پرسی گذاشته شد و نتیجه آن با رأی مثبت اعلام شد.

بعداً دو اصل ۱۷۶ - وظایف شورای عالی امنیت ملی و اصل ۱۷۷ - بازنگری در قانون اساسی به آن اضافه شد.

ساختار قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (اطلاعات عمومی)

- مقدمه ، فصل اول: اصول کلی ، فصل دوم: زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور ، صل سوم: حقوق ملت ، فصل چهارم: اقتصاد و امور مالی، فصل پنجم: حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن ، فصل ششم: قوه مقننه ، فصل هفتم: شوراها ، فصل هشتم: رهبر یا شورای رهبری ، فصل نهم: قوه مجریه ، فصل دهم: سیاست خارجی، فصل یازدهم: قوه قضائیه، فصل دوازدهم: صدا و سیما، فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی، فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی

-حقوق

مجموعه قواعدی است که از طریق موسسات اجتماعی یا دولتی، جهت تنظیم رفتار ایجاد و اعمال می‌شود. علم حقوق، دانش تحلیل و سیر تحول قواعد حقوقی است. حقوق، مجموعه قواعد و مقرراتی است که نظم اجتماعی را تأمین می‌کند. حقوق در نظام‌های حقوقی ملی به روش‌های مختلفی ایجاد می‌شود؛ از طریق وضع یا نسخ قانون توسط قوه مقننه، از طریق صدور آئین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های دولتی در قوه مجریه، و تصمیمات قضایی الزام‌آور در قوه قضائیه (که این روش آخر در نظام‌های کامن‌لا اهمیت بیشتری دارد). اشخاص خصوصی هم می‌توانند قراردادهای الزام‌آور قانونی را میان خود ایجاد کنند و در برخی وضعیت‌ها با توافق یکدیگر سیستم‌های میانجی‌گری را جایگزین فرایند معمول دادگستری کنند. قانون اساسی نقش انکارناپذیری در شکل‌گیری نظام حقوقی هر کشور دارد و نظام حقوقی نیز به نوبه خود شکل‌دهنده سیاست، اقتصاد و جامعه است و روابط میان افراد را هدایت می‌کند.

-تقسیمات علم حقوق

علم حقوق را از لحاظ رابطه به دو دستهٔ خصوصی و عمومی تقسیم‌بندی می‌کنند. حقوق خصوصی حاکم بر روابط افراد با یکدیگر است و حقوق عمومی به رابطه دولت با افراد جامعه می‌پردازد.

-حقوق مدنی(مجموعه‌ای از مواد قانونی است که اساسی‌ترین قواعد قانونی حاکم بر ارتباطات اشخاص با یکدیگر را در جامعه بیان می‌کنند. مهمترین مسائلی که در قانون مدنی هر کشور به آن‌ها پرداخته می‌شود، عبارتند از: احوال شخصیه اعم از اهلیت و

وضعیت، قراردادهای و عقود (مختصات و شرایط صحت)، مسئولیت مدنی، حقوق تعهدات و حقوق خانواده اعم از ازدواج، طلاق، است. حقوق مدنی شعبه اصلی حقوق خصوصی است. حقوق تجارت، حقوق مالکیت فکری و ... از شعب دیگر حقوق خصوصی محسوب می‌شوند.

از تقسیمات جدید حقوقی می‌توان به حقوق بیمار، حقوق معادن، حقوق فلزات نیز اشاره خاص نمود.

حقوق عمومی شامل قواعدی است که بر روابط دولت و مردم حکومت می‌کند و همچنین سازمان‌های دولتی را نظم می‌بخشد. حقوق اساسی و حقوق اداری دو شعبه اصلی حقوق عمومی هستند. حقوق جزا هرچند به لحاظ فنی بخشی از حقوق عمومی است اما معمولاً به عنوان یک رشته جداگانه در نظر گرفته می‌شود.

در این بین برخی از رشته‌های جدید و البته تخصصی همچون حقوق تجارت بین‌الملل، حقوق بیمار، حقوق فلزات و ... به وجود آمده‌اند.

از جهت قلمرو اجرایی علم حقوق به لحاظ قلمرو اجرا به دو گروه حقوق داخلی و حقوق بین‌الملل تقسیم می‌شود. حقوق داخلی مجموعه قواعدی است که بر دولت معین حکومت می‌کند، و در آن از روابطی گفتگو می‌شود که هیچ عامل خارجی در آنها نیست. به عنوان مثال، اگر دو ایرانی، مالی را که در ایران واقع است مورد معامله قرار دهند، بر رابطه آنان حقوق داخلی ایران حاکم است. و حقوق بین‌الملل به مجموع قواعد و اصولی که دولت‌ها در روابط خود با یکدیگر از آن استفاده می‌کنند اطلاق می‌شود.

-آیین‌نامه

به مقرراتی گفته می‌شود که توسط مقامات صلاحیت‌دار (مانند وزیر و شهردار) وضع و در معرض اجرا قرار می‌گیرند. خواه هدف آن تسهیل اجرا و تشریح قانونی از قوانین موضوعه باشد؛ خواه در مواردی باشد که اساساً قانونی وضع نشده‌است، که به آن نظام‌نامه هم گفته می‌شود.

آیین‌نامه در جایی که مخالف یا مغایر با قانون است، تاب مقاومت در برابر قانون را ندارد. تفاوت اساسی قانون و آیین‌نامه در مراجع تصویب‌کننده آن‌ها است؛ به طوری که قانون از مجاری مجالس تنقیح و تصویب می‌گردد، ولی آیین‌نامه توسط سازمان‌های دولتی مصوب می‌گردد؛ ضمن این که ابطال آیین‌نامه‌های مغایر با قانون با دیوان عدالت اداری است.

همچنین مجموعه مقرراتی را که توسط هیئت وزیران یا یکی از آنها برای اجرای قوانین مصوب مجلس یا انجام امور مستقل ایجاد می‌گردد، آیین‌نامه می‌گویند. به‌طور کلی قوانین در سلسله مراتب طولی به این ترتیب قرار می‌گیرند: قانون اساسی - قوانین عادی (قوانین مصوب مجلس) - آیین‌نامه‌ها و نظام‌نامه‌ها. فایده تقسیم‌بندی مزبور در لزوم تبعیت هر قانون از قانون بالاتر می‌باشد؛ بنابراین آیین‌نامه‌ها نباید مخالف قانون (اعم از اساسی و عادی) باشند. به موجب اصل ۱۳۸ قانون اساسی: اصل ۱۳۸ - علاوه بر مواردی که هیئت وزیران یا وزیری مأمور تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی قوانین می‌شود، هیئت وزیران حق دارد برای انجام وظایف اداری و تأمین اجرای قوانین و تنظیم سازمان‌های اداری به وضع تصویب‌نامه و آیین‌نامه بپردازد. هر یک از وزیران نیز در حدود وظایف خویش و مصوبات هیئت وزیران حق وضع آیین‌نامه و صدور بخشنامه را دارد ولی مفاد این مقررات نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد.

آیین‌نامه‌ها سه نوع اند:

الف) آیین نامه های اجرایی : مقرراتی هستند که به حکم صریح یا ضمنی قانونگذار برای تکمیل قانون وضع می شوند. به علت عدم استقلال ذاتی آنها به آنها آیین نامه های غیرمستقل نیز می گویند.

ب) آیین نامه جایگزین قانون یا آیین نامه های تفویضی : مقرراتی که با اذن صریح قانونگذار توسط قوه مجریه تدوین می شوند اما ماهیتاً با قانون فرقی ندارند.

ج) آیین نامه مستقل : مقامات اجرایی به موجب اصل ۱۳۸ می توانند در حدود اختیاراتشان اقدام به وضع آیین نامه نمایند. این نوع آیین نامه ها مستقل از قانون برای انتظام روابط افراد به کار می روند و بسیار متنوع اند، مانند آیین نامه های انتخاباتی ، شهرداری ، امور مالی ، استخدامی و ... و مقامات واضع آن هیأت وزیران ، وزیر ، استاندار ، فرماندار و ... می باشند.

-دستورالعمل (Guideline)

دستورالعمل، تعیین ضوابط اجرایی برای واحدهای شرکت به منظور ارائه اطلاعات فنی و عملی است. دستورالعمل عبارت است از ترتیب انجام کار به ترتیب اجرای آن که برای اجرا به مقامات صالحه و در حدود وظایف و مسؤولیت به کارکنان شرکت ابلاغ می شود. دستورالعمل ها به دو نوع اداری و فنی تقسیم می شوند.

۱- دستورالعمل های اداری : به منظور اجرای ضوابط اجرایی اداری، مالی و منابع انسانی و همچنین راهنماهای کاری در این حوزه به واحدهای شرکت ابلاغ می گردند.

۲- دستورالعمل های فنی : شامل ضوابط اجرایی تخصصی واحدها و همچنین راهنمای فنی می باشند.

-بخشنامه یا شیوه نامه (Circular)

دستورالعمل هایی هستند که برای تسهیل اجرای قوانین و آیین نامه ها به کارکنان شرکت ابلاغ می گردد. بخشنامه ها به منظور ابلاغ قوانین و

مقررات، ارائه اطلاعات و تغییراتی در روال وضع اداری، ابلاغ دستورالعمل ها و ابلاغ به منظور هماهنگی تهیه و تدوین می شوند. بخشنامه ها دارای دو نوع داخلی و خارجی هستند.

۱- بخشنامه های داخلی : توسط مدیرعامل شرکت تهیه و ابلاغ می شود.

۲- بخشنامه های خارجی : توسط بانک یا سایر نهادهای بالادستی به شرکت ابلاغ می شود و اگر مخالف صریح قانون نباشد از سوی مژوس لازم الاتباع است.

-تصویب نامه (canon)

مقرراتی است که مراجع و مقامات دولتی در حدود صلاحیت در امور معین و مشخص وضع می‌نمایند. (در اموری غیر از امور مورد نظر قانونگذار). مجوز حقوقی دولت در وضع تصویب نامه ناشی از مسئولیت است. تصویب نامه شامل امری معین و محدود است. به صورت متن واحد تدوین می‌شود ولی آیین نامه مشتمل بر قواعد عام و کلی متعدد و مرتبط است.

-نظام نامه (Codebook)

مشخص کننده ساختار کلی یک سازمان و تعیین کننده ارکان و عناصر اصلی آن.

ماده: هر یک از بندهای قانون ، اساسنامه ، آئین نامه ، لایحه و غیره

تبصره: به معنی مایه بصیرت ، از ساخته های قانونگذار ایرانی است و توضیحی است که بر ماده قانونی می افزایند.

۱- قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰/۷/۷ با آخرین اصلاحات ۱۳۷۵/۱۱/۹

ماده ۱- منظور از ایرانگردی و جهانگردی عبارت است از هر نوع مسافرت انفرادی و یا گروهی که بیش از ۲۴ ساعت بوده و به منظور کسب و کار نباشد.

ماده ۲- اصلاحی (مصوب ۱۳۷۵/۱۱/۹) به منظور تعیین سیاست های ایرانگردی و جهانگردی و ایجاد هماهنگی لازم بین دستگاههای ذیربط، شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی به ریاست معاون اول رئیس جمهور و عضویت وزرای فرهنگ و ارشاد اسلامی، امور خارجه، امور اقتصاد و دارایی، فرهنگ و آموزش عالی، راه و ترابری کشور، رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست و رئیس برنامه و بودجه تشکیل می شود.

تبصره: اساسنامه مربوط به وظایف این شورا توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید

ماده ۳- هر جهانگرد خارجی که از کشور خارج می شود و می تواند بر اساس تسهیلات مقرر در این قانون علاوه بر لوازم شخصی متعارف خود حداکثر تا میزانی که در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می شود، صنایع دستی یا محصولات مجاز کشور و کتاب و مطبوعات را با حفظ جنبه غیر تجارتي آن از کشور خارج نماید

ماده ۴- گمرک ایران موظف است تسهیلات ویژه جهت جهانگردان خارجی به ترتیبی که در آیین نامه این قانون معین خواهد شد در مبادی ورودی و خروجی ایجاد نماید

ماده ۵- بانکها موظفند جهت تشویق سرمایه گذاری بخش خصوصی و دولتی در زمینه ایجاد و توسعه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی، تسهیلات بانکی را به نرخ صنعتی تأمین و پرداخت نمایند.

ماده ۶- سازمان زمین شهری، شهرداری ها، سازمان جنگل ها و مراتع کشور و سایر وزارتخانه ها و سازمان های ذیربط موظفند زمین مورد نیاز برای احداث تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی را با معرفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به قیمت منطقه ای با تمام شده به گونه ای که موجب تقلیل درآمد عمومی نشود به متقاضیان واگذار نمایند، بدیهی است اراضی مزبور صرفاً برای منظور فوق واگذار و قابل انتقال به غیر نمی باشد و هرگونه تغییر کاربری آن و یا عدم اجرای پروژه در مهلت مقرر موجب برگشت به مالکیت دولت خواهد شد و متقاضی حق هیچگونه ادعائی را ندارد. تبصره: تغییر کاربری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی بدون موافقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در هر شرایطی ممنوع است و در صورت موافقت، کلیه تخفیفات و تسهیلات و معافیت های داده شده برای تأسیسات مزبور ملغی و بایستی عین یا معادل آن به قیمت کارشناسی روز به دولت پرداخت شود.

ماده ۷- اصلاحی (مصوب ۱۳۷۵/۱۱/۹) صدور یا تمدید هرگونه مجوز تأسیس و ایجاد دفاتر خدمات سیاحتی و زیارتی و تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نیز تعلیق یا لغو آن به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. کلیه دفاتر خدمات سیاحتی، زیارتی و تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی متعلق به بخش دولتی، خصوصی و نهادهای انقلاب اسلامی و مؤسسات عمومی غیر دولتی موظف به رعایت سیاست ها و خط مشی های ابلاغی مربوط به ایرانگردی و جهانگردی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هستند.

تبصره ۱: مرجع صدور، تمدید، تعلیق یا لغو مجوز تأسیس دفاتر خدمات مسافرتی وزارت راه و ترابری است.

تبصره ۲: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که اقدام به فعالیت های سیاحتی و زیارتی و ایجاد تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و تأسیس دفاتر سیاحتی و زیارتی و مسافرتی کرده و یا می کنند موظفند حسب مورد نسبت به اخذ مجوزهای موضوع این ماده و تبصره یک از آن اقدام نمایند و در صورت عدم اخذ مجوزهای یاد شده به جریمه نقدی از پنج میلیون اقدام نمایند و در صورت

عدم اخذ مجوزهای یاد شده به جریمه نقدی از پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و تعطیل دائمی محل کار محکوم خواهند شد.

تبصره ۳: میزان حداقل و حداکثر جریمه نقدی یاد شده در تبصره ۲ هر دو سال یک بار به وسیله وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری بازبینی و عندالاجتضا پیشنهاد جدید جهت بررسی و تصویب به شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی ارائه خواهد شد.

تبصره ۴: میزان وجوهی که بابت صدور یا تمدید مجوزهای موضوع این قانون اخذ می شوند به پیشنهاد جداگانه وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری و تصویب شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی تعیین خواهد شد.

تبصره ۵: وجوه حاصل از صدور یا تمدید مجوزها یا اخذ جرایم موضوع این ماده به حساب خزانه داری کل واریز می شود تا معادل صد درصد (۱۰۰٪) آن به نسبت دریافتی توسط سازمان برنامه و بودجه در بودجه سالانه وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری به منظور توسعه و گسترش فعالیت های ایرانگردی و جهانگردی و امور خدمات سیاحتی، زیارتی و مسافرتی گنجانده شود.

تبصره ۶: آیین نامه اجرایی این ماده و سایر آیین نامه هایی که به تبع آن باید اصلاح شوند ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری و دادگستری به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۷: کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو می شود.

ماده ۸- کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی، دفاتر خدمات مسافرتی و سایر تأسیسات مشابه از هر نظر از اعم از سوخت، آب و برق، عوارض، مالیات، وام بانکی و غیره مشمول تعرفه ها، مقررات و دستورالعمل های بخش صنایع می باشند.

ماده ۹- فعالیت های امور حج و زیارت در زمینه ایجاد تأسیسات و ارائه خدمات به منظور برگزاری تورهای زیارتی اعم از اعزام ایرانیان به اماکن زیارتی خارج از کشور و همچنین ورود زوار سایر کشورها جهت زیارت اماکن زیارتی ایران نیز مشمول تسهیلات پیش بینی شده در این قانون می گردد.

ماده ۱۰- کلیه مراکز، هتل ها و تأسیسات سیاحتی متعلق به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که به عللی در اختیار سازمان ها و نهادها و ارگان های دیگر است و اماکنی که طبق عقود شرعی واگذار شده باشد مجدداً برای تحقق این طرح حداکثر ظرف شش ماه در اختیار وزارت مذکور قرار می گیرد و نیز تمام مراکز حتی هتل ها و تأسیساتی که تغییر کاربری یافته اند به وضعیت اولیه بازگشته در اختیار صنعت ایرانگردی و جهانگردی قرار می گیرند. تبصره: در پایان مهلت قانونی هرگونه تصرف در تأسیسات و مراکز موضوع فوق تصرف غیر قانونی در اموال دولتی محسوب و طبق قانون با متصرف برخورد خواهد شد.

ماده ۱۱- آیین نامه اجرایی این قانون بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۲- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر از درجه اعتبار ساقط است.

– برخی از قوانین و همچنین آیین نامه های مرتبط با گردشگری و دستورالعمل های آنها :

۱- آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر آنها (فایل پیوست)

۲- آیین نامه راهنمایان گردشگری (فایل پیوست)

۳- دستورالعمل اجرایی آیین نامه راهنمایان گردشگری (فایل پیوست)

۴- آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرتی ، سیاحتی ، جهانگردی و زیارتی (فایل پیوست)

۵- شیوه نامه اجرایی ذخیره اتاق و ابطال آن در هتلها و واحدهای اقامتی:

شیوه نامه اجرایی ذخیره اتاق و ابطال آن در هتلها و واحدهای اقامتی در سال ۱۳۹۵ و به استناد ماده ۲۵ آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر آنها و با توجه به لزوم هماهنگی و حفظ وحدت رویه در ذخیره و ابطال واحدهای اقامتی و در راستای قانون مند کردن و صیانت از حقوق مسافران، توسط اداره کل نظارت و ارزیابی خدمات معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی، تهیه و تنظیم شد. این شیوه نامه اجرایی در قالب ۳۰ ماده و پنج تبصره به شرح ذیل برای اجرا و اعمال در کلیه مراکز اقامتی کشور اعلام شد.

بخش اول؛ شرایط عمومی

ماده ۱. پس از ارائه درخواست اولیه و اعلام مبلغ پیش پرداخت توسط واحد اقامتی، متقاضی باید در مهلت زمانی تعیین شده نسبت به واریز وجه به صندوق یا به حساب بانکی اعلام شده اقدام و مستندات پرداخت را به نحو مقتضی در اختیار واحد اقامتی قرار دهد.

ماده ۲. واحدهای اقامتی موظف هستند تاییدیه و یا عدم تاییدیه درخواست رزرو را حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت پس از وصول درخواست، با لحاظ کردن شرایط ماده سه به متقاضی اعلام کنند.

ماده ۳. قطعی بودن رزرو و شرایط رزرو شده صرفاً به تاییدیه رزرو مستند خواهد بود و کلیه شرایط و اطلاعات ضروری شامل اطلاعات هویتی مهمان، زمان صدور و تاریخ پذیرش، نام مسؤل صدور تاییدیه به خصوص نرخ تمام شده با احتساب تمام عوارضی قانونی باید در برگه تاییدیه منظور شود.

ماده ۴. ذخیره اتاق بنا بر درخواست متقاضی و یا دفتر خدمات سیاحتی و جهانگردی و به نام مهمان استفاده کننده صادر و غیرقابل انتقال است.

ماده ۵. رزروهای بدون پیش پرداخت و یا بدون مکاتبه رسمی و کسب تاییدیه واحد اقامتی فاقد اعتبار است و واحد اقامتی مسؤلیتی در قبال آن ها نخواهد داشت.

ماده ۶. افراد زیر ۲ سال از پرداخت هرگونه هزینه اقامت معاف بوده و افراد بین ۲ الی ۱۲ سال در صورت عدم استفاده از سرویس اضافه، نیم بهاء و برای افراد بالای ۱۲ سال نرخ به طور کامل محاسبه خواهد شد.

ماده ۷. ساعت رسمی تخلیه اتاق حداکثر ساعت ۱۲ ظهر و تحویل اتاق ساعت ۱۴ است.

ماده ۸. مهمان باید در هنگام ورود به واحد اقامتی برگ تاییدیه رزرو را به پذیرش ارائه دهد.

ماده ۹. در هنگام ورود به واحد اقامتی، مهمانی که اتاق به نام ایشان رزرو شده باید شناسنامه، کارت ملی و یا گذرنامه معتبر خود و سایر همراهان را برای دریافت اتاق به پذیرش نشان دهند.

تبصره: در صورت ارایه هرگونه مدارک هویتی و اطلاعات نادرست، عواقب ناشی از آن برعهده مهمان است.

ماده ۱۰. در صورت پرداخت وجه الضمان کافی برای تسویه حساب از جانب مهمان، واحدهای اقامتی حق نگهداری مدارک هویتی ارائه شده را نداشته و پس از رؤیت و احراز هویت مهمان، باید مدارک را به صاحب آن مسترد کنند.

تبصره: در خصوص مهمانان داخلی و یا خارجی که در قالب تور و از طریق دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی در واحدهای اقامتی پذیرش می‌شوند، ضمانت‌های مالی لازم به منظور جبران خسارات احتمالی وارده از سوی مهمان و یا ارائه‌ی خدمات اضافی، باید از سوی دفتر خدمات سیاحتی و جهانگردی مربوطه به واحد اقامتی ارایه شود. در هر صورت واحد اقامتی به نگهداری مدارک هویتی مهمانان تور مجاز نیستند.

ماده ۱۱. واحد اقامتی در خصوص جا ماندن، تاخیر و یا لغو برنامه حرکت وسیله سفر مهمانان هیچ‌گونه مسؤولیتی نداشته و در صورت عدم مراجعه مهمانان در روز مقرر، مشمول شرایط ابطال رزرو خواهند بود.

ماده ۱۲. چنانچه به علل خاصی، رخداد بلایای طبیعی، دلایل امنیتی و حوادثی که خارج از کنترل و اراده دو طرف باشد، رزرو انجام شده لغو شود، وجوه دریافتی باید عیناً مسترد شود.

ماده ۱۳. چنانچه پس از واریز مبلغ رزرو و دریافت برگ تاییدیه، واحد اقامتی به دلیلی غیر از موارد ماده ۱۲ نتواند نسبت به ارائه مکان بر اساس تاییدیه صادره اقدام کند، مدیر واحد موظف است با موافقت مهمان نسبت به تامین واحد اقامتی دیگری با شرایط و قیمت مشابه برای مهمان اقدام کرده و در غیر این صورت، ضمن استرداد کل وجه دریافتی، باید جریمه‌ای معادل ۱۰۰ درصد هزینه یک شب اقامت به ازاء هر اتاق را به میهمان پرداخت کند.

ماده ۱۴. مهمانانی که به هر دلیل از انجام سفر منصرف و یا تمایل به تغییر رزرو دارند، باید مراتب را کتبی به واحد اقامتی اطلاع داده و تاییدیه واحد را دریافت کنند. تغییر تاریخ در صورت امکان و خالی بودن اتاق تا ۱۵ روز قبل از ورود بدون هزینه خواهد بود. در غیر این صورت ابطال رزرو قبلی و انجام رزرو در تاریخ جدید هر دو تابع مقررات مندرج در بندهای مرتبط همین شیوه‌نامه است.

ماده ۱۵. در صورت رزرو در قالب تور دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی، مقررات رزرو گروهی اعمال خواهد شد.

ماده ۱۶. خسارات وارده به اموال و اثاثیه واحد اقامتی به عهده مهمان است، مگر اینکه دفتر خدمات سیاحتی و جهانگردی پرداخت خسارات مزبور را تعهد کند.

بخش دوم؛ شرایط اختصاصی رزروهای انفرادی

ماده ۱۷. اقامت مهمانان در واحد اقامتی مطابق تاریخ مندرج در تاییدیه رزرو بوده و تمدید اقامت منوط به موافقت واحد اقامتی است.

ماده ۱۸. ورود مهمان تا قبل از ساعت ۶ صبح یک شب اقامت کامل و پس از آن حداکثر تا ۵۰ درصد هزینه کامل اقامت یک شب محاسبه خواهد شد. همچنین در صورت درخواست مهمان برای افزایش زمان اقامت تا ساعت ۱۸ حداکثر تا ۵۰ درصد و پس از آن هزینه کامل یک شب اقامت از میهمان دریافت می‌شود.

تبصره: در صورت توافق طرفین و به منظور رعایت اصول مشتری‌مداری، حذف و یا تعدیل هزینه‌های مندرج در این ماده امکان‌پذیر است.

ماده ۱۹. حداقل مبلغ پیش پرداخت برای رزروهای انفرادی، هزینه اقامت یک شب به ازاء هر اتاق است.

ماده ۲۰. چنانچه مهمان در زمان مقرر به واحد اقامتی مراجعه نکرد و یا تا موعد مقرر به صورت مکتوب علت عدم حضور خود را به واحد اعلام نکرد، مکان ذخیره شده فقط به مدت یک شب خالی نگه داشته شده و تاییدیه ذخیره جا از روز بعد باطل می‌شود. در این حالت، خسارت وارده بر اساس هزینه یک شب اقامت به ازاء هر اتاق محاسبه و از مبلغ پیش پرداخت کسر خواهد شد، به جز موارد خاصی که مشمول توافق قبلی طرفین باشد.

***بخش سوم؛ شرایط اختصاصی رزروهای گروهی از طریق دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی (به خاطر بسپارید)**

ماده ۲۱. دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی باید در برگه درخواست رزرو ارسالی به واحد اقامتی، تاریخ دقیق ورود و خروج، تعداد مهمانان، اسامی و مشخصات کامل آن‌ها، تعداد و نوع اتاق‌ها، نوع پذیرایی و هزینه‌های قابل پرداخت توسط رزرو کننده را به تفکیک معلوم و مشخص کنند.

ماده ۲۲. معرفی تمام مهمانان به واحد اقامتی باید با معرفی‌نامه مهر شده و امضاء دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی (اصل و یا نمابر) باشد.

ماده ۲۳. در صورت تقاضای اتاق بیشتر از حد توافق شده از سوی دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی، باید هماهنگی‌های لازم به صورت کتبی و اخذ تاییدیه با واحد اقامتی به عمل آمده، در غیر این صورت واحد اقامتی مسؤلیتی در این زمینه نخواهد داشت.

ماده ۲۴. دفتر خدمات سیاحتی و جهانگردی به منظور انجام هماهنگی‌های اقامت و ارائه‌ی خدمات برای گروه‌های بیش از ۱۰ نفر، باید راهنما و یا نماینده‌ای را کتبا به واحد اقامتی معرفی کند.

ماده ۲۵. در صورت عدم انجام هماهنگی‌های قبلی، واحدهای اقامتی هیچ گونه تعهدی نسبت به همجواری اتاق‌های رزرو شده، قرارگیری در یک طبقه، رنگ و شکل خاص و طبقه اتاق ندارند. شماره اتاق هنگام ورود مهمان به واحد اقامتی، تعیین می‌شود.

ماده ۲۶. مبلغ پیش پرداخت و شرایط پرداخت برای رزرو جا تورهای مسافرتی که از طریق دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی صورت می‌پذیرد، مطابق توافق مکتوب طرفین مشخص خواهد شد. در غیر این صورت دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی باید ۵۰٪ هزینه اقامت یک شب به ازاء تعداد اتاق‌های درخواستی را در هنگام رزرو و الباقی هزینه اقامت یک شب به ازاء تعداد اتاق‌های درخواستی را ۴۸ ساعت قبل از ورود مهمانان پرداخت کنند. بدیهی است عدم پرداخت مبلغ قرارداد و تسویه حساب به منزله‌ی انصراف از رزرو محسوب شده و واحدهای اقامتی مجاز است برابر شرایط ابطال رزرو، اقدام کند.

بخش چهارم؛ شرایط ابطال رزرو در واحدهای اقامتی

ماده ۲۷. چنانچه اتاق‌های واحد اقامتی در قالب تور مسافرتی و از طریق دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی رزرو شده باشد، هزینه ابطال آن، مشروط به توافق مکتوب طرفین و ثبت در برگه تاییدیه و یا قرارداد منعقد، مشمول مفاد این شیوه‌نامه نیست.

ماده ۲۸. در صورت عدم توافق مکتوب قبلی، چنانچه پس از واریز مبلغ رزرو و دریافت برگ تایید به هر دلیل رزرو توسط متقاضی لغو شود، میزان خسارتی که باید پرداخت شود (از مبلغ پیش پرداخت کسر شود) به شرح زیر محاسبه خواهد شد؛

الف) اگر متقاضی تا ۲۰ روز قبل از زمان رزرو شده برای استفاده، نسبت به لغو آن اقدام کند، هیچ گونه جریمه‌ای تعلق نخواهد گرفت.

ب) از ۲۰ روز تا ۱۱ روز قبل از ورود مهمان به واحد اقامتی، مبلغ ۲۰ درصد هزینه اقامت یک شب به ازای هر اتاق

ج) از ۱۰ روز تا شش روز قبل از ورود مهمان به واحد اقامتی، مبلغ ۳۰ درصد هزینه اقامت یک شب به ازای هر اتاق

د) از پنج روز تا ۴۸ ساعت قبل از ورود مهمان به واحد اقامتی، مبلغ ۵۰ درصد هزینه اقامت یک شب به ازای هر اتاق

ه) از ۴۸ ساعت قبل تا زمان ورود مهمان، مبلغ ۷۰ درصد هزینه اقامت یک شب به ازای هر اتاق،

تبصره ۱: چنانچه مهمان پس از رزرو و اقامت در هتلی، بنا به هر دلیلی از ادامه اقامت در هتل منصرف شد، هزینه یک شب اقامت به ازای هر اتاق محاسبه و از مبلغ پیش‌پرداخت کسر خواهد شد، به جز موارد خاص با توافق طرفین.

تبصره ۲: کاهش تعداد اتاق‌های رزرو شده توسط دفاتر خدمات سیاحتی و جهانگردی تا ۴۸ ساعت قبل از ورود و تا سقف قابل قبول بوده و مشمول جریمه نیست.

بخش پنجم؛ سایر مقررات

ماده ۲۹. در سایر موارد خاص که شرح آن در این شیوه‌نامه گنجانده نشده است، نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اعمال خواهد شد. در صورت اعتراضی هر یک از طرفین موضوع در کمیته‌ای متشکل از نمایندگان تشکل‌های حرفه‌ای مرتبط و اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان بررسی و ابلاغ رأی خواهد شد.

ماده ۳۰. از تاریخ ابلاغ این شیوه‌نامه، کلیه بخشنامه‌ها و ضوابط قبلی در این خصوص ملغی اعلام می‌شود.

قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۲

در اینجا ماده‌هایی که مرتبط با قوانین گردشگری بوده و در کتاب حقوق گردشگری هم به آنها اشاره شده (ص ۴۶-۵۶) برای فراگیری آورده شده است (مواردی که زیر آنها خط کشیده شده)

ماده ۱ - نظام صنفی: قواعد و مقرراتی است که امور مربوط به سازمان، وظایف، اختیارات، حدود و حقوق افراد و واحدهای صنفی را طبق این قانون تعیین می‌کند.

ماده ۲ - فرد صنفی: هر شخص حقیقی یا حقوقی که در یکی از فعالیت‌های صنفی اعم از تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع، خدمات و خدمات فنی سرمایه‌گذاری کند و به‌عنوان پیشه‌ور و صاحب حرفه و شغل آزاد، خواه به شخصه یا با مباشرت دیگران محل

کسبی دایر یا وسیله کسبی فراهم آورد و تمام یا قسمتی از کالا، محصول یا خدمات خود را به طور مستقیم یا غیرمستقیم و به صورت کلی یا جزئی به مصرف کننده عرضه دارد، فرد صنفی شناخته می شود.

تبصره - صنفی که قانون خاص دارند، از شمول این قانون مستثنی هستند.

ماده ۳ - واحد صنفی : هر واحد اقتصادی که فعالیت آن در محل ثابت یا وسیله سیار باشد و توسط فرد یا افراد صنفی با اخذ پروانه کسب دایر شده باشد، واحد صنفی شناخته می شود.

ماده ۴ - صنف : آن گروه از افراد صنفی که طبیعت فعالیت آنان از یک نوع باشد، تشکیل یک صنف را می دهند. صنوف مشمول این قانون، با توجه به نوع فعالیت آنها به چهار گروه تولیدی، خدمات فنی، توزیعی یا خدماتی تقسیم می شوند.

ماده ۵- پروانه کسب: مجوزی است که طبق مقررات این قانون به منظور شروع و ادامه کسب و کار یا حرفه به صورت موقت یا دائم به فرد یا افراد صنفی برای محل مشخص یا وسیله کسب معین داده می شود.

تبصره ۱ - پروانه کسب موقت تنها برای یک بار صادر می شود. مدت اعتبار پروانه کسب موقت یک سال و پروانه کسب دائم پنج سال است.

تبصره ۲ اتحادیه صنفی مکلف است با انقضای مدت اعتبار پروانه کسب، اختاریه یکماهه برای تبدیل پروانه موقت به پروانه دائم یا تمدید پروانه دائم صادر نماید و در صورت عدم تبدیل یا تمدید پروانه، واحد صنفی در حکم واحد بدون پروانه تلقی می شود.

ماده ۸ - مجمع امور صنفی : مجمعی است که از نمایندگان منتخب اعضای هیأت مدیره اتحادیه های صنفی هر شهرستان برای انجام دادن وظایف و مسؤولیت های مقرر در این قانون تشکیل می شود.

ماده ۹- شورای اصناف کشور : شورائی است که از نمایندگان هیأت رئیسه مجامع امور

صنفی شهرستانهای کشور با هدف تقویت مبانی نظام صنفی در تهران تشکیل می گردد .

ماده ۱۰- کمیسیون نظارت : کمیسیونی است که به منظور برقراری ارتباط و ایجاد هماهنگی بین اتحادیه ها و مجامع امور صنفی با سازمانها و دستگاههای دولتی در راستای وظایف و اختیارات آنها و همچنین نظارت بر اتحادیه ها و مجامع امور صنفی هر شهرستان تشکیل می شود

ماده ۱۲ - افراد صنفی موظفند قبل از تأسیس هر نوع واحد صنفی یا اشتغال به کسب و حرفه، نسبت به اخذ پروانه کسب اقدام کنند.

تبصره ۱ - آئین نامه صدور پروانه کسب طبق مفاد این قانون ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط دبیرخانه هیأت عالی نظارت با کسب نظر وزارتخانه های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و اداره کل نظارت بر اماکن عمومی ناجا و مجامع امور صنفی مراکز استانها تهیه و به تصویب وزیر بازرگانی خواهد رسید.

تبصره ۲ - کلیه دستگاههایی که اتحادیه ها برای صدور پروانه کسب از آنها استعلام می کنند، موظفند ظرف مدت پانزده روز از تاریخ دریافت استعلام نظر قطعی و نهائی خود را اعلام دارند. عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله نظر مثبت است.

تبصره ۳ - صدور بیش از یک پروانه کسب برای هر فرد صنفی واجد شروط قانونی برای یک یا چند محل کسب بلامانع است.
تبصره ۴ - در صورتی که چند نفر، یک واحد صنفی را به صورت مشترک اداره کنند، به طور مشترک مسؤولیت امور واحد را عهده‌دار خواهند بود.

تبصره ۵ - تمدید اعتبار پروانه کسب هر ده سال یکبار الزامی است.

ماده ۱۴ - افراد صنفی مکلفند در هر سال عوارض کسب و پیشه، حق عضویت اتحادیه (در صورت عضویت) و مالیات خود را بپردازند.

ماده ۱۵ - افراد صنفی عرضه کننده کالاها و خدمات مکلفند با الصاق برچسب روی کالا، یا نصب تابلو در محل کسب یا حرفه، قیمت واحد کالا یا دستمزد خدمت را به طور روشن و مکتوب و به گونه‌ای که برای همگان قابل رؤیت باشد، اعلام کنند.

تبصره ۱ - هر فرد صنفی در مقابل دریافت بها، اجرت یا دستمزد باید صورت‌حسابی شامل نام و نشانی واحد صنفی، تاریخ، مبلغ دریافتی و نوع و مشخصات کالاها یا خدمات انجام شده را به مشتری تسلیم دارد.

تبصره ۲ - مجمع امور صنفی می‌تواند با تصویب کمیسیون نظارت مرکز استان، بعضی از صنوف یا مشاغل را تا مبلغی معین، یا برخی دیگر را که دادن صورت‌حساب برای آنها مشکل است، از دادن صورت‌حساب معاف کند.

تبصره ۳ - افراد صنفی که کالاها یا خدمات خود را به صورت کلی عرضه می‌دارند باید از صورت‌حسابهای چاپ شده استفاده کنند و مشخصات خریدار را نیز در آن بنویسند.

تبصره ۴ - فرد صنفی، مسؤول انطباق کیفیت و کمیت هر نوع کالای عرضه شده یا خدمت ارائه گردیده با وجه یا اجرت دریافتی مندرج در صورت‌حساب است.

ماده ۱۷ - افراد صنفی مکلفند قوانین و مقررات جاری کشور، از جمله قوانین و مقررات صنفی، انتظامی، بهداشتی، ایمنی، حفاظت فنی و زیباسازی محیط کار و دستورالعمل‌های مربوط به نرخ‌گذاری کالاها و خدمات را که از سوی مراجع قانونی ذی‌ربط ابلاغ می‌گردد، رعایت و اجرا کنند.

تبصره ۱ - افراد صنفی مکلفند پیش از به‌کارگیری کسانی که برای انجام دادن خدمات به منازل و اماکن مراجعه می‌کنند، مراتب را به اتحادیه اطلاع دهند تا اتحادیه پس از اخذ نظر نیروی انتظامی، نسبت به صدور کارت شناسایی عکس‌دار با درج تخصص اقدام لازم را به عمل آورد.

تبصره ۲ - افراد صنفی مجاز نیستند برای جلب مشتری درباره محصولات، کالاها یا خدمات، برخلاف واقع تبلیغ کنند. در غیر این صورت طبق ماده (۶۸) این قانون با آنها رفتار خواهد شد.

ماده ۵۲ - کمیسیون نظارت موظف است برای نظارت بر واحدهای صنفی، بازرسان و ناظرانی از بین معتمدان خود تعیین کند. گزارش بازرسان و ناظران برای مراجع قانونی ذی‌صلاح قابل پیگیری است. برای بازرسان و ناظران از سوی کمیسیون نظارت کارت شناسایی صادر می‌شود.

تبصره - دبیرخانه هیأت عالی نظارت موظف است ظرف شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، آیین‌نامه اجرائی چگونگی انتخاب و تأمین مالی بازرسان و ناظران موضوع این ماده و چگونگی نظارت و برخورد با تخلفهای آنها را تهیه کند و به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت برساند.

ماده ۵۷ - گران‌فروشی: عبارت است از عرضه یا فروش کالا یا ارائه خدمت به‌بهائی بیش از نرخ‌های تعیین شده به وسیله مراجع قانونی ذی‌ربط، عدم اجرای مقررات وضوابط قیمت‌گذاری و انجام دادن هر نوع عملی که منجر به افزایش بهای کالا یا خدمت به‌زیان خریدار گردد.

جریمه گران‌فروشی، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال به شرح زیر است:

الف - جبران خسارت وارد شده به خریدار و جریمه نقدی معادل مبلغ گران‌فروشی، در صورتی که جریمه نقدی کمتر از پنجاه هزار (۵۰ ۰۰۰) ریال باشد، جریمه نقدی معادل پنجاه هزار (۵۰ ۰۰۰) ریال خواهد بود.

ب - چنانچه کل مبلغ جریمه‌های نقدی پس از سومین مرتبه تخلف به بیش از دومیلیون ریال برسد، پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف صنفی به مدت ده روز نصب خواهد شد.

ج - در صورتی که کل مبلغ جریمه‌های نقدی پس از چهارمین مرتبه تخلف به بیش از بیست میلیون (۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال برسد، پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف صنفی نصب و محل کسب به مدت سه ماه تعطیل خواهد شد.

ماده ۵۸ - کم‌فروشی: عبارت است از عرضه یا فروش کالا یا ارائه خدمت کمتر از میزان یا معیار مقرر شده. جریمه کم‌فروشی با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال به شرح زیر است:

الف - جبران خسارت وارد شده به خریدار و جریمه نقدی معادل دو برابر مبلغ کم‌فروشی. در صورتی که جریمه نقدی کمتر از مبلغ یکصد هزار (۱۰۰ ۰۰۰) ریال باشد، جریمه نقدی معادل یکصد هزار (۱۰۰ ۰۰۰) ریال خواهد بود.

ب - چنانچه کل مبلغ جریمه‌های نقدی پس از سومین مرتبه تخلف به بیش از دومیلیون ریال برسد، پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف صنفی به مدت ده روز نصب خواهد شد.

ج - در صورتی که کل مبلغ جریمه‌های نقدی پس از چهارمین مرتبه تخلف به بیش از بیست میلیون (۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال برسد، پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف صنفی نصب و محل کسب به مدت چهار ماه تعطیل خواهد شد.

ماده ۵۹ - تقلب: عبارت است از عرضه یا فروش کالا یا ارائه خدمتی که از لحاظ کیفیت یا کمیت منطبق با مشخصات کالا یا خدمت ابرازی یا درخواستی نباشد. جریمه تقلب، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال به شرح زیر است:

الف - مرتبه اول - جبران خسارت وارد شده به خریدار و جریمه نقدی معادل چهار برابر مابه‌التفاوت ارزش کالا یا خدمت ابرازی یا درخواستی و کالای عرضه یا فروخته شده یا خدمت ارائه داده شده، در صورتی که جریمه نقدی از مبلغ یکصد هزار ریال کمتر باشد، جریمه نقدی معادل یکصد هزار ریال خواهد بود.

ب - مرتبه دوم - جبران خسارت وارد شده به خریدار و جریمه نقدی به میزان هشت برابر مابه‌التفاوت ارزش کالا یا خدمت ابرازی یا درخواستی و کالای عرضه یا فروخته شده یا خدمت ارائه داده شده، در صورتی که جریمه نقدی از مبلغ دویست هزار (۲۰۰ ۰۰۰) ریال کمتر باشد، جریمه نقدی معادل دویست هزار (۲۰۰ ۰۰۰) ریال خواهد بود.

ج - مرتبه سوم - جبران خسارت وارد شده به خریدار، جریمه نقدی معادل دوازده برابر مابه‌التفاوت ارزش کالا یا خدمت ابرازی یا درخواستی و کالای عرضه یا فروخته شده یا خدمت ارائه داده شده و نصب پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف‌صنفی و تعطیل محل کسب به مدت شش ماه، در صورتیکه جریمه نقدی از مبلغ یک میلیون کمتر باشد، جریمه نقدی معادل یک میلیون ریال خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورت تقاضای خریدار مبنی بر استرداد کالای مورد تقلب، فروشنده علاوه بر تحمل مجازاتهای مقرر، مکلف به قبول کالا و استرداد وجه دریافتی به خریدار خواهد بود.

تبصره ۲ - در صورتی که در قوانین دیگر برای عمل متقلبانه مجازات شدیدتری پیش‌بینی شده باشد، فرد متقلب به مجازات مزبور محکوم خواهد شد.

تبصره ۳ - عرضه، نگهداری به قصد فروش و فروش کالا بدون علامت استاندارد ایران و ارائه خدمات بدون تأیید مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در صورتی که استاندارد کالا یا خدمات اجباری شده باشد، مشمول مقررات این ماده می‌شود.

تبصره ۴ - فروش کالاهای تاریخ مصرف گذشته در حکم تقلب محسوب می‌شود و مرتکب به جریمه مقرر در این ماده محکوم می‌شود. چنانچه کالا یا خدمات عرضه شده بنابر نظر کارشناسی غیرقابل مصرف باشد، جریمه و خسارت بر مبنای قیمت عرضه شده محاسبه می‌شود.

ماده ۶۳ - عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع: عبارت است از عدم ارائه مدارک لازم جهت اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع به مراجع قانونی بدون عذر موجه ظرف سه ماه از تاریخ ترخیص کالا یا خدمت وارداتی یا در اختیار گرفتن تولید داخلی برای آن دسته از کالاها و خدماتی که توسط مراجع قانونی ذی‌ربط مشمول قیمت‌گذاری می‌گردند.

تبصره - تشخیص موجه بودن عذر با وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

جریمه عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال تخلف، به شرح زیر است:

الف - مرتبه اول - جریمه نقدی معادل نصف قیمت رسمی کالا یا خدمت.

ب - مرتبه دوم - جریمه نقدی معادل دو برابر قیمت رسمی کالا یا خدمت.

ج - مرتبه سوم - جریمه نقدی معادل چهار برابر قیمت رسمی کالا یا خدمت و نصب پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف‌صنفی و تعطیل محل کسب به مدت یک ماه.

ماده ۶۵ - عدم درج قیمت: عبارت است از نصب نکردن برچسب قیمت بر کالا، استفاده نکردن از تابلو نرخ دستمزد خدمت در محل کسب یا حرفه یا درج قیمت به نحوی که برای مراجعه‌کنندگان قابل رؤیت نباشد. جریمه عدم درج قیمت در هر بار تخلف دویست هزار (۲۰۰ ۰۰۰) ریال است.

ماده ۶۶ - عدم صدور صورتحساب: عبارت است از خودداری از صدور صورتحسابی که با ویژگی‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون منطبق باشد. جریمه عدم صدور صورتحساب در هر بار تخلف دویست هزار ریال (۲۰۰ ۰۰۰) ریال است.

ماده ۷۱ - به منظور تسهیل داد و ستد و ثبت و مستندسازی فعالیت‌های اقتصادی افراد صنفی عرضه‌کننده کالا و یا ارائه دهنده خدمت، مکلفند حداکثر ظرف مدت سه سال از تصویب این قانون در شهرستانهای بیش از سیصد هزار نفر جمعیت و ظرف مدت پنج سال در سایر شهرستانها به تناسب از صندوق مکانیزه فروش (Posse) و یا دستگاه توزین دیجیتالی و یا هر دو برای فروش کالا یا ارائه خدمت خود با رعایت شرایط مندرج در تبصره (۱) ماده (۱۵) استفاده نمایند.

تبصره ۱ - تعیین صنوف مشمول این ماده و ضوابط نحوه استفاده و پلمب دستگاه توسط مراجع ذی‌ربط تابع آئین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط دبیرخانه هیأت عالی نظارت ظرف مدت شش ماه تهیه و به تصویب وزیر بازرگانی خواهد رسید.

تبصره ۲ - از تاریخ اتمام مهلت مقرر، در صورت عدم استفاده از صندوق مکانیزه فروش و یا دستگاه توزین دیجیتالی واحد صنفی مشمول این ماده برای هر ماه تأخیر معادل یکمیلیون (۱ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال جریمه خواهد شد.

ماده ۷۲- خریداران و مصرف‌کنندگان و همچنین بازرسان و ناظران موضوع ماده (۵۲) این قانون می‌توانند شکایت یا گزارش خود را در مورد تخلفات موضوع این قانون به اتحادیه‌های ذی‌ربط تسلیم، ارسال یا اعلام دارند.

اتحادیه‌ها موظفند حداکثر ظرف ده روز شکایت یا گزارش تخلف دریافتی را مورد بررسی قرار دهند و در صورت احراز عدم تخلف فرد صنفی و یا انصراف شاکی پرونده را مختومه نمایند و در صورت احراز تخلف و یا اعتراض شاکی، پرونده را در مرکز استان به سازمان تعزیرات حکومتی و در شهرستانها به ادارات تابعه سازمان مذکور تسلیم نمایند. سازمان تعزیرات حکومتی و ادارات تابعه در شهرستانها مکلفند حداکثر ظرف دوهفته در جلسه‌ای با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه به پرونده رسیدگی و طبق مفاد این قانون حکم مقتضی را صادر نمایند.

تبصره ۱- صدور رأی در مورد تخلفات موضوع این قانون به‌غیر از مواردی که در تبصره (۲) این ماده آمده است، رأساً توسط رؤسای شعب سازمان تعزیرات حکومتی و با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه انجام خواهد شد. حضور نمایندگان سازمان صنعت، معدن و تجارت و اتاق اصناف یا اتحادیه مربوط در جلسات رسیدگی به تخلفات موضوع این تبصره بلامانع است. تجدیدنظرخواهی در مورد تخلفات موضوع این تبصره، مطابق مقررات سازمان تعزیرات حکومتی انجام می‌شود.

تبصره ۲- رسیدگی بدوی به تخلفات موضوع مواد ۵۷ (گران‌فروشی)، ۵۸ (کم‌فروشی)، ۵۹ (تقلب)، ۶۰ (احتکار) و ۶۳ (عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع) در مواردی که موضوع شکایت شاکی یا گزارش بازرس حاکی از تخلف بیش از سه میلیون و سیصد هزار (۳/۳۰۰/۰۰۰) ریال است، توسط هیأتی متشکل از یکی از رؤسای شعب سازمان تعزیرات حکومتی، نماینده اتاق اصناف و نماینده سازمان صنعت، معدن و تجارت با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه انجام خواهد شد.

همچنین مصوبه ۲۰/۳/۱۳۹۷ هیئت وزیران، ارزش ریالی تخلفات مندرج در تبصره (۲) ماده (۷۲) قانون نظام صنفی کشور و اصلاح بعدی آن به مبلغ چهار میلیون و چهارصد و نود هزار (۴۹۰ ۰۰۰) ریال تعدیل شد.

در صورت تجدیدنظرخواهی هریک از طرفین، هیأت تجدیدنظر متشکل از یکی از رؤسای شعب تجدیدنظر سازمان تعزیرات حکومتی، نماینده اتاق اصناف شهرستان و نماینده اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان به موضوع رسیدگی خواهد کرد. نمایندگان اتاق اصناف و اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان در هیأت تجدیدنظر مربوط به هر پرونده باید غیر از نماینده دستگاه‌های مزبور در هیأت بدوی رسیدگی کننده به همان پرونده باشند.

جلسات هیأت‌های رسیدگی بدوی و تجدیدنظر با حضور هر سه عضو رسمی است و آراء صادره با دو رأی موافق معتبر می‌باشد.

تبصره ۳- ترتیبات رسیدگی اعم از ابلاغ، تشکیل جلسات، وخواهی و اجرای احکام به‌موجب مقررات سازمان تعزیرات حکومتی صورت می‌گیرد.

تبصره ۴- درمورد تخلفات تبصره (۲) درصورت عدم وجود اداره صنعت، معدن و تجارت یا اتاق اصناف در شهرستان مربوط، نمایندگان نزدیکترین شهرستان در جلسه شرکت خواهند کرد.

تبصره ۵- درصورت عدم امکان تشکیل هیأت رسیدگی در هر شهرستان، با تعیین رئیس سازمان تعزیرات حکومتی استان، یکی از هیأت‌های رسیدگی شهرستان همجوار استان یا مرکز استان، وظایف مقرر شده را عهده‌دار خواهد شد.

تبصره ۶- اداره امور مراجع رسیدگی بدوی، تجدیدنظر و شعب و مسئولیت تشکیل جلسات رسیدگی برعهده سازمان تعزیرات حکومتی شهرستان یا استان است. همچنین مسئولیت هماهنگی و رسیدگی به تخلفات هیأت‌ها، صدور رأی و ابلاغ آن و آموزش بازرسان و ناظران برعهده سازمان تعزیرات حکومتی می‌باشد. نحوه نظارت و بازرسی، تهیه گزارش و اجرای رأی و رسیدگی به شکایات و تخلفات موضوع این قانون و تهیه دستورالعمل اجرائی و مالی آن به‌موجب این قانون خواهد بود.

تبصره ۷- درآمدهای ناشی از جریمه‌های دریافتی به حساب خزانه واریز می‌شود و معادل آن در بودجه‌های سنواتی منظور و توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از تأمین بار مالی ماده (۴۴) این قانون به‌طور مساوی در اختیار سازمان تعزیرات حکومتی، اتاق اصناف ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار می‌گیرد تا در اجرای این قانون هزینه نمایند.

تبصره ۸- هریک از طرفین درصورت اعتراض به آرای صادره در سازمان تعزیرات حکومتی، می‌توانند در دیوان عدالت اداری اقامه دعوی نمایند.

-حقوق گردشگری در اقامت

صفحات ۱۲۹ تا ۱۴۰ کتاب حقوق گردشگری

آئین‌نامه اماکن عمومی (مصوب ۱۳۶۳، ۰۳، ۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۲۳/ ۳/ ۱۳۶۳ بنا به پیشنهاد شماره ۲۴/ ۶/ ۱۰۷ مورخ ۲۹/ ۱/ ۱۳۶۳ وزارت کشور و به استناد بند ۱۶ ماده ۲۲۱ و ماده ۳۲۵ قانون تشکیل ایالات و ولایات مصوب سوم شعبان ۱۳۲۵ و تبصره ماده ۲۳ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳/ ۴/ ۵۹ شورای انقلاب آئین‌نامه اماکن عمومی را بشرح زیر تصویب نمودند.

آیین‌نامه اماکن عمومی

ماده ۱- شهربانی جمهوری اسلامی ایران در اجرای وظایف انتظامی و کنترل ترافیک و سایر مسئولیت‌های محوله بر امور اماکن عمومی طبق مقررات این آئین‌نامه نظارت و مطابق مقررات اقدام مینماید.

ماده ۲- اماکن و مؤسسات موضوع این آئین‌نامه بشرح زیر می‌باشد.

۱- هتل‌ها ۲- مسافرخانه‌ها ۳- رستوران‌ها ۴- پانسیون‌ها و مهد کودک‌ها ۵- سلف سرویس‌ها ۶- قهوه‌خانه‌ها ۷- اغذیه‌فروشی‌ها ۸- چلوکبابی و چلوخوردستی و طبخ‌ها ۹- بوفه سینما و تاتر ۱۰- کافه تریاها ۱۱- کافه قنادی‌ها ۱۲- آرایشگاه‌ها ۱۳- آموزشگاه‌های رانندگی ۱۴- فروشگاه‌های جراید و نشریات داخلی ۱۵- مؤسسات بارکش شهری ۱۶- تعمیرگاه‌های دوچرخه و موتور سیکلت ۱۷- عکاسی‌ها ۱۸- فروشگاه‌های جراید و نشریات خارجی ۱۹- سینماها و تماشاخانه‌ها ۲۰- فروشگاه‌های اتومبیل ۲۱- مؤسسات تبلیغاتی و تولید کننده فیلم‌های تبلیغاتی ۲۲- تعمیرگاه‌ها، اتوسرویس‌ها و پارکینگ‌ها ۲۳- مؤسسات توریستی و کرایه دهی اتومبیل ۲۴- بنگاه‌های مسافربری ۲۵- کتابفروشیها ۲۶- بنگاه‌های معاملات ۲۷- کارگاه‌های اوراق اتومبیل ۲۸- کارگاه‌های تعویض روغن، پنچرگیری و لاستیک‌فروشی اتومبیل ۲۹- مؤسسات تاکسی بار ۳۰- کلیشه و گراورسازی‌ها ۳۱- فروشگاه‌های لوازم یدکی اتومبیل ۳۲- کارگاه‌های نقاشی اتومبیل ۳۳- چاپخانه‌ها ۳۴- سمساری و امانت‌فروشی‌ها ۳۵- مؤسسات باربری ۳۶- استودیوها ۳۷- طلا و جواهر فروشی‌ها ۳۸- مؤسسات نشر و طبع ۳۹- آموزشگاه‌های خیاطی، ماشین‌نویسی و آرایشگری)

تبصره- هر نوع امکان و مؤسسه مشابه دیگری در آینده، بنا به تشخیص و اعلام شهربانی جمهوری اسلامی ایران مشمول مقررات این آئین‌نامه خواهد بود.

ماده ۳- مراجع صدور پروانه واحدهای صنفی مذکور در ماده ۲ باید قبل از صدور و انتقال پروانه و همچنین انتقال محل واحد صنفی نسبت به موارد مذکور در ماده ۱ از شهربانی جمهوری اسلامی ایران استعلام نظر بعمل آورند سپس صدور پروانه با رعایت ضوابط شهربانی مطابق ماده ۲۳ قانون نظام صنفی صورت خواهد گرفت.

تبصره- ضوابط مربوط به صلاحیت دایرکننده واحد صنفی از نقطه نظر وظایف شهربانی و نیز امور انتظامی و ترافیک و محل کسب با توجه به بند ۴ ماده ۳۹ قانون نظام صنفی، وسیله ادارات ذیربط شهربانی تهیه و پس از تصویب ریاست شهربانی به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۴- در خارج از حوزه استحفاظی شهربانی، ژاندارمری عهده دار انجام وظایف مذکور در این آئین نامه میباشد.

ماده ۵- متقاضیان صدور پروانه اماکن عمومی مندرج در ماده ۲ قبل از اخذ پروانه حق افتتاح اماکن خود را ندارند و در صورت تخلف مادامی که پروانه تحصیل نکرده باشند از افتتاح آن مکان تا صدور پروانه بوسیله شهربانی جلوگیری خواهد شد.

ماده ۶- در صورتیکه هر یک از صاحبان یا مدیران اماکن عمومی مندرج در ماده ۲ آئیننامه در مدت اعتبار پروانه از ضوابط مقرر شهربانی عدول کنند مراتب به مراجع صدور پروانه اعلام خواهد شد تا مطابق مقررات اقدام نمایند.

ماده ۷- چنانچه صاحبان اماکن مندرج در ماده ۲ بخواهند اداره امور داخلی خود را به دیگری واگذار نمایند بایستی مدیر داخلی از طریق مراجع صدور پروانه بشهربانی معرفی تا پس از بررسیهای لازم و تأیید صلاحیت مدیر معرفی شده در پروانه صادره منظور گردد.

ماده ۸- صاحبان اماکن عمومی مندرج در ماده ۲ از ردیف ۱ الی ۱۱ شامل (۱- هتلها ۲ - مسافرخانه ها ۳- رستورانها ۴ - پانسیونها و مهد کودک ها ۵- سلف سرویسها ۶- قهوه خانه ها ۷ -اغذیه فروشان ۸- چلوکبابی و چلوخوردستی ها و طباشی ها ۹ - بوفه های سینما و تاتر ۱۰- کافه تریاها ۱۱- کافه قنادی ها) مکلفند کلیه کارکنان خود را (اعم از ایرانی و خارجی) بشهربانی معرفی تا نسبت به تعیین صلاحیت و صدور پروانه خدمتگزاری جهت آنان اقدام گردد و در صورت تغییر هر یک از آنان مراتب را ظرف مدت ۴۸ساعت اعلام نمایند.

تبصره- مدت اعتبار پروانه خدمتگزاری یکسال میباشد و کارکنان اماکن عمومی مندرج در ماده ۸ موظفند همه ساله نسبت به تمدید پروانه خود اقدام نمایند.

ماده ۹- کلیه مستخدمین و کارکنان اماکن عمومی مندرج در ماده ۸ بایستی دارای کارت بهداشت از مرجع مربوطه و پروانه کار از شهربانی باشند.

ماده ۱۰- صاحبان کلیه اماکن عمومی مکلفند آندسته از مواد آئین نامه و اعلامیه های شهربانی را که ارتباط با نوع کار آن مکان دارد در محل مناسبی که برای واردین قابل رویت باشد نصب نمایند.

ماده ۱۱- صاحبان اماکن مسافری (هتل -مسافرخانه- پانسیون و سایر اماکن مشابه) موظفند در قبال اموالی که از طرف مسافریین یا واردین به مکانهای مزبور به آنان سپرده میشود رسید کتبی بدهند.

ماده ۱۲- در صورتیکه یکی از مسافریین در اماکن مسافری فوت نماید صاحب یا مدیر مؤسسه باید بلافاصله مراتب را کتباً با ذکر مشخصات شخص متوفی و شماره اتاق بکلانتری محل اطلاع داده تا ورود نمایندگان شهربانی و دادسرا و پزشکی قانونی اتاق متوفی باید بسته شده و احدی داخل آنجا نشود.

ماده ۱۳- صاحبان و مدیران کلیه اماکن عمومی موظفند هر موقع هر گونه توضیحاتی که مامورین شهربانی بخواهند (نسبت به وضعیت امکان و مسافریین و مستخدمین) بلا تأمل در حدود اطلاعاتی که دارند با نهایت صحت بآنها بدهند.

ماده ۱۴- در تمام ایامی که اماکن عمومی دائر هستند حضور متصدی یا مدیر امکان در محل الزامی است.

ماده ۱۵- در موقعی که یکی از مسافریین یا خدمه مظنون یا مبتلا به دارا بودن امراض واگیردار و عفونی از قبیل وبا -طاعون و امثالهم باشد صاحبان اماکن عمومی مکلفند مراتب را بلافاصله با ذکر مشخصات بیمار به بهداری و کلانتری اطلاع دهند.

ماده ۱۶- صاحبان اماکن مسافری و پانسیون‌ها مکلفند تابلو شماره اتاق‌ها را در محل مناسبی در مدخل امکانه خود نصب نمایند.

ماده ۱۷- صاحبان اماکن مسافری و پانسیون‌ها باید دفتری مطابق نمونه شهربانی برای ورود و خروج مسافرین تهیه و نام و نشان کامل آن‌ها را در آن دفتر قید نمایند.

ماده ۱۸- صاحبان اماکن مسافری (هتل -مسافرخانه- پانسیون و امثال آنها) موظفند ضمن رویت شناسنامه یا هر گونه برگ شناسائی مشخصات و تاریخ و ساعت ورود و خروج مسافرین و واردین باماکن مزبور را مطابق نمونه اعلامیه‌ایکه از طرف شهربانی داده میشود تنظیم و اول وقت روز بعد به شهربانی محل تسلیم نمایند.

ماده ۱۹- صاحبان هتل‌ها و مسافرخانه‌ها و پانسیون‌ها موظفند در صورت مراجعه اطفال و اشخاصیکه بسن قانونی نرسیده و بدون سرپرست هستند و قصد اقامت در امکانه مزبور را دارند بلافاصله مراتب را بشهربانی (کلانتری محل) اعلام دارند.

ماده ۲۰- صدور مجوز اجرای برنامه های فرهنگی، هنری از جمله اجرای صحنه ای موسیقی و تئاتر به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و از جهت بررسی انتظامی و ترافیکی به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران اعلام و نیروی انتظامی موظف است ظرف ده روز نظر خود را ارایه و نظم و امنیت محل و مراسم را بدون دخالت در مجوز و محتوای برنامه و ویژگی مجریان تأمین نماید. متقاضیان برگزاری برنامه های مزبور موظفند حداقل (۴۸) ساعت قبل از اجرای برنامه، ساعت و روز تشکیل مراسم و صرفاً مشخصات پیشنهاد کننده مراسم را با ارایه دو عدد کارت ورود به محل برگزاری به مسئولان ذی ربط نیروی انتظامی اعلام نمایند.

تبصره ۱- صدور مجوز برگزاری جشنواره های فرهنگی، سنتی و هنری که براساس قوانین مربوط برعهده سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می باشد مشمول این ماده خواهد بود.

تبصره ۲- عدم ارایه پاسخ در مهلت ده روزه مقرر توسط نیروی انتظامی به منزله فقدان مشکل انتظامی و ترافیکی می باشد.

تبصره ۳- اماکن عمومی دارای مجوز برگزاری مجالس جشن، عروسی، میهمانی و شب نشینی نیازی به اخذ اجازه دیگری از نیروی انتظامی ندارند.

ماده ۲۱- پروانه متخلفین در موارد ذیل اخذ و بمراجع صدور پروانه ارسال که برابر با ماده ۳۹ قانون صنفی نسبت بابطال آن اقدام گردد:

۱- تسهیل یا فراهم نمودن وسیله عمل منافی عفت و شهوترانی در امکانه مربوطه و یا استخدام و یا اجیر نمودن اشخاص برای منظور فوق.

۲- تشکیل جلسات در محل امکانه عمومی برای مقاصد سوء و خلاف قانون علیه دولت و امنیت کشور

۳- تهیه موجبات تسهیل خرید و فروش مواد افیونی و جرس و بنگ و استعمال آن‌ها و همچنین فروش و عرضه هر نوع مشروبات الکلی.

۴- طرح ریزی و توطئه برای انجام مقاصد سوء و خلاف قانون نظیر سرقت، خرید و فروش و نگهداری اموال مسروقه و غیره.

۵- هر گونه عمل شرط بندی و برد و باخت و قمار

تبصره- ابطال پروانه مرتکبین تخلف از ماده ۲۱ مانع از اجرای سایر مجازات‌های شرعی و قانونی نخواهد شد.

ماده ۲۲- سخنرانی و هر عمل دیگری که خلاف منظور از تشکیل مکان عمومی و مفاد پروانه صادره مربوط به آن باشد بدون اجازه مخصوص شهربانی ممنوع است.

ماده ۲۳- قبول و اسکان اشخاص شرور و بد سابقه در محل امکان عمومی ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۴- در اماکن عمومی ایجاد صداها، ناهنجاری، ادای الفاظ رکیک و انجام حرکات زشت و اعمالی که موجب سلب آسایش دیگران یا ضرر به اموال عمومی می‌شود ممنوع است و صاحبان اماکن عمومی مکلفند متخلف را بمأمورین انتظامی معرفی نمایند.

ماده ۲۵- یکنفر نمیتواند بیش از یک مکان عمومی را اداره و پروانه آن را تحصیل نماید مگر اینکه برای اماکن دیگری که میخواهد تاسیس کند از طرف مرجع صدور پروانه مدیر یا مباحثی که شهربانی صلاحیت او را گواهی نماید. استخدام کند که در اینصورت مدیر مزبور مسئول اداره مکان مربوطه خواهد بود.

ماده ۲۶- درجه بندی و تعریف هر یک از اماکن عمومی بوسیله کمیسیون مرکب از نمایندگان شهربانی، شهرداری، بهداری و سایر سازمانهای ذیربط تعیین میگردد. مسئولیت تشکیل کمیسیون مزبور و اجرای تصمیمات متخذه به عهده شهربانی میباشد در مواردی که درجه بندی و تعریف برخی از اماکن عمومی بموجب قانون از وظایف ارگانهای دیگر باشد، همان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۲۷- تخلف از مقررات این آئیننامه برای بار اول به موجب اخطار کتبی و در صورت تکرار طبق ماده ۳۹ قانون نظام صنفی حسب مورد لغو موقت یا دائم پروانه کسب میگردد و این امر در صورت لزوم مانع از اجرای سایر مجازاتهای شرعی و قانونی نخواهد شد.

ماده ۲۸- برای اماکن عمومی باید نام فارسی یا مضامین موافق عفت عمومی انتخاب و فقط بزبان فارسی هم روی تابلو نوشته شود.

تبصره - تأسیسات جهانگردی مشمول آئیننامه احداث، توسعه و تکمیل و تجهیز و بهره برداری تأسیسات جهانگردی مصوب ۲۲/ ۹/ ۱۳۶۱ هیئت وزیران میتوانند نام و درجه خود را در تابلویی به خط و زبان فارسی و خط یکی از زبانهای جهانگردی بنویسند و برای اطلاع مراجعه کنندگان خارجی در محل مناسب نصب کنند.

ماده ۲۹- در کلیه اماکن عمومی وسائل مقدماتی آتش نشانی طبق استاندارد سازمان آتش نشانی باید مهیا باشد تا بموقع مورد بهره برداری قرار گیرد.

ماده ۳۰- کلیه دعاوی مربوط به امور صنفی صاحبان اماکن عمومی نزد مقامات صالحه رسیدگی خواهد شد لیکن چنانچه اختلافی بین آنها و نیز با مراجعین در رابطه با مقررات این آئیننامه پیش آید در صورتیکه موضوع در شهربانی مطرح و منجر به تحصیل رضایت نامه کتبی از طرفین نگردد شهربانی آنها را به مراجع قانونی ذیربط هدایت خواهد کرد.

ماده ۳۱- از تاریخ تصویب این آئیننامه کلیه مقررات و ضوابطی که مغایر با مفاد آئیننامه باشد ملغی است.

-حقوق گردشگری زیستی (قانون شکار و صید و قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع)

صفحات ۱۶۰ تا ۱۶۵ کتاب حقوق گردشگری

-تعاریف مناطق چهارگانه تحت نظارت سازمان محیط زیست (برای مطالعه)

پارک ملی:

پارک ملی که در تمام کشورهای جهان موجود است، به محدوده ای از منابع طبیعی می گویند که شامل جنگل، بیشه، دشت، مناطق آبی، مناطق خشکی، کوهستان و ... می شوند. پارک های ملی تحت نظر سازمان محیط زیست بوده و همچنین محل های خوبی برای فعالیت های پژوهشی، گردشگری و آموزشی هستند. بهره برداری های مصرفی و همچنین مسکونی در پارک های ملی مجاز نیست و در صورتی که شخصی اقدام به این کار کرد، با او برخورد قانونی خواهد شد. حدودا ۲۲ پارک ملی در ایران وجود دارد که از جمله آن ها می توان به پارک ملی توران، گلستان، لار، خجیر و دریاچه ارومیه اشاره کرد. تعریف دقیقی که سازمان محیط زیست ارائه داده توصیف زیر است:

پارک ملی به محدوده ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل، مرتع، بیشه های طبیعی، اراضی جنگلی، دشت، آب و کوهستان اطلاق می شود که نمایانگر نمونه های برجسته ای از مظاهر طبیعی باشد و به منظور حفظ همیشگی وضع زندگی و طبیعی آن و همچنین ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رشد رستنی ها در شرایط کاملا طبیعی تحت حفاظت قرار می گیرد .

منطقه حفاظت شده:

این مورد از مناطق چهارگانه محیط زیست به محدوده هایی از منابع طبیعی گفته می شود که از نظر ضرورت حفظ، تکثیر و احیای نسل جانوران ایجاد می شود و برای این فعالیت ها حقوق جوامع محلی در نظر گرفته خواهد شد. فعالیت های گردشگری و بهره برداری های مصرفی بر اساس قانون و طرح جامع مدیریت مناطق در این منطقه ها مجاز است. این مناطق می توانند شامل جنگل، مرتع، دشت، مناطق آبی، کوهستان و ... باشند که مقررات مربوط به آن ها تاحدودی شبیه پناهگاه حیات وحش است. از جمله مناطق حفاظت شده ایران عبارتند از:

- صوفی چای، مراغه
- زرین کوه، طالقان
- سیرخون، خواف
- رودخانه چالوس
- دالانکوه

پناهگاه حیات وحش:

پناهگاه حیات وحش به این دلیل جزو مناطق چهارگانه محیط زیست قرار می‌گیرد که محدوده وسیعی از منابع طبیعی کشور است که در آن زیستگاه‌های طبیعی نمونه و شرایط خاص اقلیمی برای جانوران وحشی متفاوت فراهم است. این پناهگاه‌ها تحت حفاظت هستند و محیط مناسبی برای فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی به خصوص در ارتباط با جانوران وحشی به حساب می‌آیند. این پناهگاه‌ها باید به قدری وسعت داشته باشند که نیاز گونه‌های جانوری، پیوستگی و ارتباط متقابل آن‌ها را تضمین کند. در مواقع خاصی به شرط سازگار بودن، بهره‌برداری مصرفی و فعالیت‌های گردشگری کنترل شده در این پناهگاه‌ها مجاز است. البته در نظر داشته باشید که در مواقع بسیار خاصی این امکان صورت پذیر است و مثلاً اگر شخصی بخواهد از یک پناهگاه حیات وحش دیدن کند، باید با مجوز رسمی وارد محدوده شود. از جمله پناهگاه‌های حیات وحش در ایران موارد زیر هستند:

- رباط شور، فردوس
- هامون
- کوه سیاه، دشتستان
- زریوار
- هندورابی
- زریاب بم
- نایبندان، طبس

اثر ملی طبیعی:

یکی دیگر از مناطق چهارگانه محیط زیست اثر طبیعی ملی است که به پدیده‌ها یا مجموعه‌هایی از گیاهان و جانورانی که کم‌نظیر، استثنایی، کوچک، جالب، غیر تعارف و غیر قابل جایگزین هستند می‌گویند. این پدیده یا مجموعه‌ها دارای ارزش‌های علمی، تاریخی، حفاظتی و طبیعی هستند و اقدامات حفاظتی مختلفی روی آن‌ها صورت می‌گیرد که باید این مورد را تضمین کنند که در طول زمان پایداری بهره‌برداری غیر مصرفی از آن‌ها صورت گیرد. از جمله آثار طبیعی ملی ایران موارد زیر هستند:

- چشمه گل فشان تنگ، چابهار
- درخت رحمت، کرمانشاه
- تنگ رازپانه، ایلام
- قله تخت سلیمان، طالقان
- چشمه‌های باداب سورت، ساری

- قله دماوند
- قله تفتان، سیستان و بلوچستان
- لاله واژگون
- دهلران، ایلام

قانون شکار و صید مواد ۱۱ تا ۱۶ (از حقوق گردشگری زیستی)

ماده ۱۰ - کسانی که مرتکب اعمال زیر شوند به حبس تأدیبی از یازده روز تا یک ماه و یا جزای نقدی از یک هزار تا پنج هزار ریال محکوم می‌شوند:

- الف - شکار و صید در فصول و ساعات ممنوعه.
- ب - شکار و صید با وسائل و از طرق ممنوعه.
- پ - ازبین بردن رستنیها در مناطق حفاظت شده.
- ت - شکار و صید بدون پروانه کلیه حیوانات زنده قابل شکار و یا حمل و یا عرضه و یا فروش آن، ث - حمل یا عرضه یا فروش و صدور حیوانات کشته قابل شکار و اجزای حیوانات مزبور و همچنین نگهداری آنها در اماکن عمومی به استثنای آنچه از طرف شورای عالی شکاربانی و نظارت بر صید مجاز اعلام شده باشد.

ماده ۱۱ - کسانی که بدون پروانه مرتکب شکار یا صید گردند به حبس تأدیبی از ۱۱ روز تا دو ماه و یا جزای نقدی از یک هزار ریال تا ده هزار ریال محکوم می‌شوند.

ماده ۱۲ - کسانی که مرتکب اعمال زیر گردند به حبس تأدیبی از یک ماه تا سه ماه و یا به جزای نقدی از پنج هزار ریال تا بیست هزار ریال محکوم می‌شوند:

- الف - شکار و صید در قرقهای سلطنتی.
  - ب - شکار و صید حیوانات حمایت شده بدون پروانه.
  - پ - شکار و صید بدون پروانه در مناطق حفاظت شده و قرقهای اختصاصی.
  - ت - تعلیف و تخریب و ازبین بردن رستنیها در پارکهای وحش.
  - ث - بستن سد و کلهم "شیل" در مسیر رودخانهها به منظور صید غیر مجاز.
  - ج - آلوده نمودن آب رودخانهها و دریاچهها و قنوت و برکهها و مردابها به موادی که موجبات از بین بردن آبزیان را فراهم نماید.
- ماده ۱۳ - کسانی که مرتکب اعمال زیر گردند به حبس تأدیبی از سه ماه تا یک سال و یا به جزای نقدی از بیست هزار تا پنجاه هزار ریال محکوم می‌شوند:

الف - شکار و صید یا از بین بردن حیوانات قابل شکار با استفاده از سموم یا مواد منفجره مانند دینامیت و غیره.
ب - شکار بدون پروانه آهو و جیبیر و گورخر و گوزن زرد.

پ - شکار و صید بدون پروانه پستانداران و آبیان قابل شکار و صید که از خارج به کشور وارد و حمایت شده اعلام گردیده باشد.

ت - شکار و صید بدون پروانه در پارکهای وحش.

ماده ۱۴ - وسایل شکار و صید از قبیل تفنگ و فشنگ و نورافکن و تور و قلاب ماهیگیری و امثال آن که مرتکبین اعمال مذکور در مواد ۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۳ همراه دارند ضبط و فوراً با گزارش امر تحویل مقامات صالحه می شود این وسایل تا خاتمه رسیدگی و صدور حکم قطعی زیر نظر سازمان نگهداری خواهد شد و دادگاه ضمن صدور حکم نسبت به اموال مزبور تعیین تکلیف می کند.

ماده ۱۵ - شروع به شکار حیوانات قابل شکار و صید بر خلاف مقررات این قانون قابل تعقیب و مجازات می باشد و مرتکب به حداقل مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

ماده ۱۶ - در صورت تکرار جرائم پیش بینی شده در مواد ۱۲ و ۱۳ این قانون مرتکب به اشد مجازات محکوم خواهد شد.

ماده ۱۷ - وجوه حاصله از جرائم مذکور در این قانون جزء درآمد دولت محسوب و به خزانه داری کل پرداخت می شود. حیواناتی که بر خلاف مقررات این قانون شکار یا صید شده باشند متعلق به سازمان شکاربانی خواهند بود.

ماده ۱۸ - در مورد جرائم مذکور در این قانون سازمان از حیث مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی شناخته می شود.

اصلاحات ماده هایی از این قانون در سال ۱۳۷۵ و سپس ۱۳۹۷ انجام شده و در حال حاضر اصلاحات در ماده های مربوط به درس شما به شکل زیر است:

۱- مجازات های نقدی موضوع ماده (۱۰) از سه میلیون ریال تا پانزده میلیون ریال

۲- مجازات های نقدی موضوع ماده (۱۱) از بیست و دو میلیون و پانصد هزار ریال تا چهل و پنج میلیون ریال

۳- مجازات های نقدی موضوع ماده (۱۲) از سی میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال

۴- مجازات های نقدی موضوع ماده (۱۳) از شصت میلیون ریال تا هشتاد و پنج میلیون ریال

۵- مجازات های نقدی تبصره (۲) ماده (۱۳) از شصت میلیون ریال تا یکصد و بیست میلیون ریال

-قانون حفاظت بهره برداری از جنگلها و مراتع (ماده های ۴۲، ۴۵ و ۴۷ که در کتاب حقوق گردشگری هم هست - ص ۱۷۰-۱۶۹)

مصوب سال ۱۳۴۶ مجلس شورای ملی با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۶

ماده ۱ - تعریف اصطلاحاتی که در قوانین جنگل و مرتع بکار رفته بشرح زیر است:

- ۱ - جنگل یا مرتع یا بیشه طبیعی عبارت از جنگل یا مرتع یا بیشه‌ای است که بوسیله اشخاص ایجاد نشده باشد.
  - ۲ - بوته جنگلی - رستنی‌های خودروی خشبی است که ساقه آنها بطور طبیعی کمی بالاتر از سطح خاک منشعب شده باشد و نوعاً در جنگلها یا اراضی جنگلی یا بیشه‌ها میروید.
  - ۳ - بوته کویری - کلیه نباتات خودروی چندساله بجز درخت که در کویر و بیابان میروید بوته کویری نامیده میشود.
  - ۴ - کنده - آن قسمت از تنه درخت که پس از قطع یا شکسته شدن یا سوختن در زمین باقی بماند کنده نامیده میشود.
  - ۵ - نهال - درخت جوانی است که دارای ساقه مشخصی بوده و قطرین آن کمتر از پنج سانتیمتر و در مورد شمشاد قطرین کمتر از سه سانتیمتر باشد.
  - ۶ - اراضی جنگلی:
- الف - زمین هائی که در آنها آثار و شواهد وجود جنگل از قبیل نهال یا پاچوش یا بوته یا کنده درختان جنگلی وجود داشته باشد مشروط بر آنکه در تاریخ ملی شدن جنگلها ۲۷/۱۰/۱۳۴۱ تحت کشت یا آیش نبوده و تعداد کنده در هکتار از بیست و یا تعداد نهال یا بوته جنگلی در هر هکتار جداگانه یا مجموعاً از یکصد عدد و یا مجموع تعداد نهال و بوته و کنده در هر هکتار از یکصد عدد متجاوز باشد.
- ب - زمین هائی که در آنها درختان خودروی جنگلی بطور پراکنده وجود داشته باشد و حجم درختان موجود در شمال از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی در هر هکتار کمتر از پنجاه متر مکعب و در سایر مناطق ایران کمتر از بیست متر مکعب باشد مشروط بر آنکه در تاریخ ملی شدن جنگلها تحت کشت یا آیش نبوده باشد .
- تبصره - اگر در اراضی بند ب درختان شمشاد وجود داشته باشد و حجم آنها بیش از سی متر مکعب در هکتار باشد این قبیل اراضی مشمول اراضی جنگل نبوده و جنگل شمشاد محسوب میگردد.
- ۷ - مراتع اعم است از مشجر و غیر مشجر.
  - ۸ - مرتع مشجر - اگر مرتع دارای درختان جنگلی خودرو باشد مرتع مشجر نامیده می‌شود مشروط بر آنکه حجم درختان موجود در هکتار در شمال از حوزه آستارا تا حوزه گلیداغی بیش از پنجاه متر مکعب و در سایر مناطق ایران بیش از بیست متر مکعب باشد.
  - ۹ - مرتع غیر مشجر - زمینی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرای پوششی از نباتات علوفه‌ای خودرو بوده و با توجه بسابقه چرا عرفاً مرتع شناخته شود. اراضی که آیش زراعتند ولو آنکه دارای پوشش نباتات علوفه‌ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند.
- تبصره - آن قسمت از اراضی ماسه‌ای ساحلی دریا تا حدود سیصد متر از حریم دریا مشروط بر آنکه از جاده ساحلی تجاوز نکند ولو آنکه واجد شرایط فوق باشد مشمول تعریف اراضی جنگلی و مرتع (مشجر و غیر مشجر) نخواهد بود.
- ۱۰ - توده جنگلی - قطعات مجزائی از جنگل یا مرتع مشجری است که وسعت سطح آن کمتر از ده هکتار و حجم درختان جنگلی موجود بیش از سیصد متر مکعب در هکتار باشد.

- ۱۱ - باغ - در مناطق جنگلی باغ بمحلی اطلاق می‌شود که دارای شرایط زیر باشد:
- الف - حدود آن بنحوی از انحاء مشخص و معین شده باشد.
- ب - حجم درختان جنگلی خود روی آن از پنجاه متر مکعب در هکتار تجاوز نکند.
- پ - حداقل در هر هکتار آن یکصد عدد درخت بارده یا مجموعاً دویست عدد درخت بارده و جوان کاشت میوه‌ای و یا یکهزار بوته چای وجود داشته باشد.
- ت - حداقل نه دهم سطح آن از کنده و ریشه درختان جنگلی پاک شده باشد.
- ۱۲ - طرح جنگلداری - طرح جنگلداری طرحی است که در آن مقدار و محل و موقع برداشت و مدت اجراء و نحوه بهره‌برداری و عملیات‌احیائی و عمرانی که در داخل جنگل یا جنگلهای مربوط باید بعمل آید درج شده و بتصویب سازمان جنگلبانی ایران رسیده باشد.
- ۱۳ - مصارف روستائی - مصارف روستائی عبارت از مصارف چوبی و سوختی است که مورد نیاز فردی یا دسته‌جمعی ساکنین دهکده‌های مجاور جنگل و جنگل‌نشینان باشد از قبیل مصارف ساختمانهای مسکونی - مساجد - درمانگاهها - مدارس - انبار - اسطبل - سدهای چوبی - پل - آبدنگ - پادنگ - تلمبار - پایه برای محصور کردن مزارع و باغات و محوطه‌ها و امثال آنها.
- ۱۴ - دهکده مجاور جنگل دهکده‌ای است که اراضی آن حداقل از یکطرف بجنگل متصل باشد.
- ۱۵ - گرده‌بینه یا گردبینه - قسمتی از تنه درخت است که تقریباً استوانه‌ای شکل بوده و از آن انواع چوب یا روکش تهیه می‌شود.
- ۱۶ - استر (Stere) مقدار هیزمی است که یک متر مکعب فضا را اشغال نماید و هر استر معادل شش دهم متر مکعب چوب محسوب می‌شود.
- ۱۷ - درختان جنگلی ایران از نظر اجرای این قانون بشرح زیر دسته‌بندی می‌شود: دسته اول - زربین - ارس - شمشاد - سرخدار - گردو - آزاد. دسته دوم - راش - بلوط - زبان گنجشک - ملج - افرا - شیردار - الوکک - توسکا - نمدار. دسته سوم - اوجا - سفیدپلت - کلهو - ممرز و سایر گونه‌ها.
- ۱۸ - مناطق جنگلی - مناطقی است که در آنها جنگل یا بیشه یا اراضی جنگلی یا بوته‌زارهای جنگلی طبیعی بطور انبوه یا پراکنده وجود داشته‌باشد.
- ۱۹ - شاخه قطور - شاخه‌ایست که قطر آن در محل انشعاب بیش از پنج سانتیمتر باشد.
- ۲۰ - ضریب بهره مالکانه - میزان درصدی از بهای متوسط عمده‌فروشی سالیانه یک متر مکعب چوب الواری بابعاد مختلف در بازار تهران ضریب بهره مالکانه یک متر مکعب درخت از همان جنس است.
- ۲۱ - طرح مرتع داری - عبارت از طرحی است که بمنظور بهره‌برداری از مرتع مورد تصویب وزارت منابع طبیعی واقع شود.
- ۲۲ - واحد دامی - عبارت از یک رأس گوسفند است - بز و سایر دامها هر کدام معادل چهار واحد دامی محسوب میشود.

۲۳ - ظرفیت چرا - عبارت از تعداد واحد دامی است که طبق برآورد وزارت منابع طبیعی در یک فصل چرا در یک هکتار مرتع موضوع پروانه چرا یا طرح مرتع داری میتواند چرا نماید.

جرایم و مجازات‌ها

ماده ۴۲ اصلاحی:

۱- جریمه نقدی بریدن، ریشه‌کن کردن و سوزاندن هر اصله نهال، یک میلیون و پانصد هزار (۱۵۰۰۰۰۰) ریال تا سه میلیون و هفتصد و پنجاه هزار (۳۷۵۰۰۰۰) ریال به شرح زیر می‌باشد:

۱-۱- نهال درختان موضوع ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱- و گونه‌های کهور، آکاسیا و کنار، سه میلیون و هفتصد و پنجاه هزار (۳۷۵۰۰۰۰) ریال.

۱-۲- نهال درختان دسته دوم موضوع بند (۱۷) ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، دو میلیون و دویست و پنجاه هزار (۲۲۵۰۰۰۰) ریال.

۱-۳- نهال درختان سایر گونه‌ها، یک میلیون و پانصد هزار (۱۵۰۰۰۰۰) ریال.

۲- جریمه نقدی بریدن و ریشه‌کن کردن هر اصله درخت و تهیه هر مترمکعب چوب، هیزم و ذغال از آن، سی میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال تا هفتاد و پنج میلیون (۷۵۰۰۰۰۰۰) ریال به شرح زیر می‌باشد:

۲-۱- درختان موضوع ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱- و گونه‌های کهور، آکاسیا و کنار، هفتاد و پنج میلیون (۷۵۰۰۰۰۰۰) ریال.

۲-۲- درختان دسته دوم موضوع بند (۱۷) ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، پنجاه و دو میلیون و پانصد هزار (۵۲۵۰۰۰۰۰) ریال.

۲-۳- درختان سایر گونه‌ها، سی میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال.

ماده ۴۵ - آتش زدن نباتات در مزارع و باغات داخل یا مجاور جنگل بدون اجازه و نظارت مأموران جنگلبانی ممنوع است در صورتیکه در نتیجه‌ی مبالغاتی حریق در جنگل ایجاد شود مرتکب بحسب تأدیبی از دو ماه تا یکسال محکوم خواهد شد.

ماده ۴۶ - جریمه نقدی کتزدن یا پی‌زدن یا روشن کردن آتش در تنه درخت جنگلی، از سی میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال تا هفتاد و پنج میلیون (۷۵۰۰۰۰۰۰) ریال به شرح زیر می‌باشد (اصلاحی)

۱- درختان موضوع ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱- و گونه‌های کهور، آکاسیا و کنار، هفتاد و پنج میلیون (۷۵۰۰۰۰۰۰) ریال.

۲- درختان دسته دوم موضوع بند (۱۷) ماده (۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع، پنجاه و دو میلیون و پانصد هزار (۵۲۵۰۰۰۰۰) ریال.

۳- درختان سایر گونه‌ها، سی میلیون (۳۰۰۰۰۰۰۰) ریال.

ماده ۴۷ - هر کس در جنگل عمداً آتش‌سوزی ایجاد نماید بحسب مجرد از سه تا ده سال محکوم خواهد شد در صورتیکه مرتکب مأمور جنگلبانی باشد بحداکثر مجازات مذکور محکوم می‌شود.

تبصره - در موقع آتش‌سوزی در جنگلها کلیه مأمورین دولتی اعم از لشکری و کشوری و شهرداریها که در نزدیکی آن محل باشند در مقابل تقاضای مأمورین جنگلبانی یا ژاندارمری یا بخشداری موظفند با کلیه وسایل ممکنه دولتی و شهرداری که در اختیار دارند در آتش نشانی کمک نمایند مأمورین کشوری و شهرداری که در ایفای این وظیفه مسامحه (مدارا، آسان گرفتن، تساهل ، سستی) و ... و قصور نمایند بر حسب مورد طبق مقررات مواد ۵۸ و ۵۹ قانون استخدام کشوری مجازات می‌شوند. در مورد مأمورین لشکری تعقیب و مجازات آنان طبق مقررات و قوانین نظامی خواهد بود.